

RYNEK METALOWY i MASZYNOWY

THE-METAL-AND-MACHINE-MARKET
(WEEKLY)

LE MARCHÉ DES METAUX ET DES MACHINES
(HEBDOMADAIRE)

DER METALL- UND MASCHINEN-MARKT
(WOCHENFACHBLATT)

STAŁE DODATKI: „ELEKTRO- i RADJOTECHNIKA” ♦ „POSTĘPY W PRZEMYSŁE” Z „DZIAŁEM AUTOMOBILOWYM” ♦ „DZIAŁ BUDOWLANY i CERAMICZNY” ♦ „DZIAŁ MASZYN ROLNICZYCH”

PRZEDPŁATA

kwartalna 4½ zł z dostawą w dom.

Tygodni, abonować można na wszystkich pocztach w Państwie Polskiem.

Ceny ogłoszeń i inne warunki zamieszczone są na stronie ostatniej.

REDAKCJA i ADMINISTRACJA
POZNAŃ, WIELKA 10. - TEL. 2277

Subscription rates: For 3 months (England) sh 5
„ „ „ (Germany) Gmks 4.50
„ „ „ (U. S. A.) Dol. 1,—

ADVERTISING-RATES:

Full page zł 100,— Half a page zł 60,— One fourth of a page zł 35,— One eighth of a page zł 20,— One sixteenth of a page 10,— Advertisements on Cover plus additional fee. Advertisements from abroad will be calculated according to special rates. In special editions the rates are different.

Nr. 5

Poznań, 3 lutego 1928

Rok VIII

Aktualne zagadnienia.

II.

Pierwszą część naszego artykułu zakończyliśmy uwagą, że narzędziem do wytworzenia odpowiednich, normalnych stosunków gospodarczych w Polsce jest rozbudowa kolei.

Rozbudowa kolei ma zarazem usunąć dotychczasowy niedorozwój przemysłu metalowego przetwórczego w Polsce. Przemysł metalowy był bowiem dotychczas w rozwoju historyczno-gospodarczym silnie zacofany. Przemysł metalowy przetwórczy był do niedawna kopciuszkiem, o którego rozwój nikt się nie starał. Dzisiaj sytuacja ta musi ulec zmianie. Przemysł przetwórczy metalowy, jego rozbudowa musi być wysunięta na pierwsze miejsce.

Tej silnej rozbudowie przeszkadza cały szereg czynników. Może najważniejszym z nich jest to, że przemysł nasz jest niedostosowany do konsumpcji wewnętrznej. Zważywszy, że gros polskiego przemysłu przetwórczego mieści się w granicach b. Królestwa Kongresowego, zrozumiałem się staje, że przemysł ten pracował na rynek rosyjski.

Na sytuację tę obok braku wysokoprocentowej rudy żelaznej wpłynęła polityka gospodarcza Rosji. Objawiło się to w tem, że konkurencyjny przemysł rosyjski zajął się produkcją artykułów masowych i maszyn precyzyjnych, która zapewniła przemysłowi rosyjskiemu wielką rentowność.

Skutkiem tego pozostawiono przemysłowi przetwórczemu metalowemu Królestwa tylko te gałęzie produkcji, które się Rosji nie opłacały.

Ale mimo to i w tych gałęziach nie widzieliśmy właściwego rozwoju. Właściwie bowiem i w tych gałęziach przemysł Królestwa cofał się w stosunku do przemysłu rosyjskiego.

Naturalnie, że dziwna polityka handlowa Rosji, obciążająca zagraniczne półfabrykaty i artykuły pomocnicze wysokimi cłami, musiała się wybitnie przyczynić do tego, że przemysł przetwórczy Królestwa

był niezdolny do konkurencji na rynkach zagranicznych.

Pozatem przemysł ten jakością swych wyrobów stał daleko w tyle za produkcją zachodnio-europejską; co gorsze, przemysł ten nawet do własnego rynku nie był dostosowany. To jego niedostosowanie się do własnego rynku konsumcyjnego było także w wielkiej mierze spowodowane niesłuchaniem słabą podstawą konsumcyjną rynku wewnętrznego na artykuły polskiego przemysłu przetwórczego.

W takiej mniejwięcej sytuacji przemysł polski zastała wielka wojna światowa.

Z mroków chaosu wojennego wyłoniła się Polska. Niestety, pierwsze lata niepodległej Polski były spowite w mgłę inflacyjną. W tej mgłę przemysł odbudowywał się i rozwijał w sposób cieplarniany.

Dopiero wprowadzenie nowej jednostki monetarnej w r. 1924 i kryzys lat 1924 do 1926 unaocznili wszystkim nasze położenie gospodarcze.

Przedewszystkiem zupełnie odmienne potrzeby konsumcyjne dzielnic zachodniej i Galicji pogłębiły przez to, że nie mogły być zaspakajane przez polski przemysł przetwórczy metalowy, niedorozwój konsumpcji.

Również okazało się, że naszemu przemysłowi metalowemu braknie rynków zbytu, że Polska jako organizm gospodarczy pozbawiona jest organizacji handlu zagranicznego.

Dopiero ostatnie półtora roku było początkowym etapem dostosowania się do wymagań rynku wewnętrznego. Jak daleko proces ten postąpił, będzie można się zorientować dopiero po sprawozdaniach Komisji Ankietowej.

W tej sytuacji zwołanie wielkiej konferencji, która ma się odbyć w dniach 15 i 16 lutego w Ministerstwie Przemysłu i Handlu, celem rozważenia kwestji inwestycji przemysłowych jest wprawdzie rzeczą pożyteczną i pożądaną, jednakże rzeczą niebezpiecz-

na, ponieważ zapoznaje wady polskiego organizmu gospodarczego.

Nie można bowiem uważać, że przez dostosowanie się przemysłu do wewnętrznego rynku rozwiąże się kwestię rozszerzenia pojemności rynku wewnętrznego, czyli rozszerzenie dotychczas nikłej podstawy konsumcyjnej na fabrykaty.

Z powyższego wynika, że recepta p. Devey'a, zmierzająca do rozbudowy przemysłu przetwórczego odnośnie do przetwórczego przemysłu metalowego, musi napotkać na olbrzymie trudności, które mogą się przyczynić do ewentualnego załamania się koncepcji Devey'owskiej.

A może się załamać dlatego, że taka rozbudowa przemysłu przetwórczego nie może być narzędziem do zmiany naszej polityki celnej i traktatowej, do zmiany rozkładu obciążenia podatkowego, do zmiany polityki kredytowej, do dostarczenia hutnictwu, górnictwu węglowemu i naftowemu dostatecznego wewnętrznego rynku zbytu.

Konsumcja wewnętrzna na żelazo, stal i węgiel powinna powoli, ale stale wzrastać. Tego nie uskutecznią się jedynie tylko przez faworyzowanie przemysłu przetwórczego zapomocą polityki kredytowej. Licząc się z obecną sytuacją przetwórczego przemysłu metalowego, sądzimy, że konsumcja musi dopiero sobie wychować produkcję; sądzimy, że obecnie przemysł ten nie rozporządza dostateczną znajomością i możliwością czysto techniczno-konstrukcyjną zaspokojenia potrzeb rynku wewnętrznego i świadomością kierunków rozbudowy warsztatów, ani dostatecznymi siłami kwalifikowanymi.

Z drugiej strony nasze hutnictwo żelazne musi mieć zabezpieczony znacznie większy, niż dotychczas, wewnętrzny rynek zbytu. Jest to kwestja paląca, niecierpiąca zwłoki.

Wobec tego musimy dążyć do silnego zatrudnienia hutnictwa i wykorzystania pełnej zdolności wytwórczej naszego przetwórczego przemysłu metalowego, specjalnie naszych fabryk parowozów i wagonów.

Ponieważ budowa nowych linii kolej. chwilowo nie wywoła zapotrzebow. większego na szyny i akcesoria kolejowe, przeto obecnie należy skorzystać z niedawnej oferty hut polskich na dostarczenie 300 tysięcy ton szyn i akcesoriów na 3—8 letni kredyt. Odpowiednie raty należałoby wstawić do budżetu państwowego.

Co się tyczy przemysłu budowy taboru kolejowego, należy zebrać dane o ich całkowitej zdolności produkcyjnej, następnie na cały szereg lat ułożyć plan produkcyjny, ażeby w ten sposób prowadzić planową gospodarkę i zapewnić poprzez rozbudowę sieci kolejowej przemysłowi i hutnictwu wysoką konjunkturę, któraby wzmocniła przemysł wytwórczy, wychowała sobie przemysł dla potrzeb własnych rynku wewnętrznego, dała silną podstawę dla eksportu i powołała do życia nowe gałęzie metalowego przemysłu przetwórczego.

Jak z tego wynika, dążymy do stabilizacji obecnej konjunktury na szereg lat, do stabilizacji konjunktury, która jest obecnie przedmiotem polityki gospodarczej prawie wszystkich państw europejskich.

Jest to zarazem jedynym naturalnym rozwiązaniem zagadnienia rozszerzenia pojemności rynku wewnętrznego i usunięcia wad polskiego organizmu gospodarczego. Rozbudowa sieci kolejowej jest istotnie narzędziem do wytworzenia w Polsce normalnych stosunków gospodarczych.

O tem najlepiej nas przekonywuje historia gospodarcza Niemiec po wojnie 1870/71 r. Po wojnie tej dzięki 5 miliardom franków Rzesza Niemiecka rozpoczęła olbrzymią rozbudowę sieci kolejowej, przemysłu hutniczego i metalowo-maszynowego. Oprócz tego Rzesza rozbudowała przemysł wojenny, marynarkę, fortece itd.

Za rozwojem hutnictwa i przemysłu żelaznego przetwórczego poszedł rozwój innych przemysłów: szklanego, papierniczego, cukrowniczego i cukierniczego, chemicznego, piwowarskiego itd. Wszystko to złożyło się na wysoką konjunkturę. Jednakże ta wysoka konjunktura została podcięta przez sławną do dziś dnia „grynderkę”, która przeracjonalizowała zakłady, nie licząc się z możliwościami trwałego zbytu, i wyczerpała wewnętrzny rynek kapitałowy.

Gdyby jednakże Niemcy ówczesne rozporządzały dzisiejszemi instytucjami konjunktur, t. j. zaczątkami gospodarki planowej, natenczas możemy być pewni, że prowadziliby taką politykę gospodarczą planową, któraby uniknęła słynnego „krachu” z 1873 roku.

Dzisiaj stoimy wobec sytuacji, która oddaje nam w ręce świadomej gospodarki planowej możliwość kształtowania losów kraju przez stabilizację konjunktury i rozbudowę przemysłu metalowego. Korzystajmy z tego.

Alfred Lorenczewski.

oooo

Czy zmierzch produkcji żelaza w Polsce?

(Uwagi fachowca.)

DOTĄD MOŻNA MÓWIĆ O NIM ZUPEŁNIE POZYTYWNIEM... — NALEŻY NIE DOPUSZCIC DO JESZCZE WIĘKSZEGO ZMIERZCHU W TEJ MIERZE... — PRZYSZŁOŚĆ CO DO TEGO PRACUJE NA NASZĄ KORZYŚĆ...

Wiele kwestyj w Polsce — i to niestety, stanowiąc zbyt wiele, zwłaszcza, gdy chodzi o dziedzinę gospodarczą —, traktuje się u nas zbyt powierzchownie...

Dotyczy to niekiedy nawet ludzi fachowych, którzy, powołani do decydowania w tej lub owej sprawie gospodarczej natury, wydają wyroki dość ryzykowne i świadczące o małym pogłębieniu przez nich sprawy, do której rozstrzygnięcia zostali powołani.

Nie mamy tu zamiaru cytowania nazwisk, chodzi nam jeno o rzeczowe traktowanie danego zagadnienia. Mówi się np. wciąż w Polsce bardzo wiele o konieczności wejścia naszego przemysłu metalurgicznego w orbitę Międzynarodowego Kartelu żelaza i stali. Tak samo wykazuje się nasze możliwości ekspansji metalurgicznej na rynki bałkańskie i rosyjskie. Równocześnie jednak ci sami ludzie, zabierający w owej sprawie głos, jakże mało się liczą z tem, że pod-

TOW. AKC. BUDOWY TRANSMISJI, MASZYN I ODLEWNI ŻELAZA J. JOHN W ŁODZI

Własne biura sprzedaży w:

Warszawie
Jerozolimska 51

Krakowie
Basztowa 24

Poznaniu
Cieszkowskiego 8

Lwowie
Zyblikiewicza 39

Katowicach
Ks. Damrota 6

Lublinie
Krak.- Przedm. 58

Gdańsku
Schüsseldamm 62

Adres telegraficzny dla biur i centrali: „Transmisja“

PĘDNIE (transmisje). Łożyska samosmary, wieszaki. Wałki. Sprzęta stałe i rozłączane: kłowe i ciernie. Koła pasowe i linowe. Naprężacze pasów. Kierowniki pasowe. Wykonanie dokładne. Kontrola sprawdzianami różnicowemi. Produkcja masowa na skład; terminy krótkie.

KOŁA zębate czołowe i stożkowe z zębami obrabianymi na specjalnych automatach
KOTŁY STREBEL'A oryginalne do ogrzewania centralnych.
WALCE młyńskie i inne przedmioty żeliwne utwardzone.

ŚRUBY z NAKRĘTKAMI wszelkiego rodzaju.

TOKARKI pociągowe, szybkoobrotowe z wałkiem pociągowym do toczenia i śrubą pociagową do gwintów. Budowa mocna. Wykonanie serjami bardzo dokładne. Wrzeciona szlifowane. Każda tokarka próbowana i kontrolowana protokolarnie.

WIERTARKI kolumnowe ze skrzynką biegów (8 szybkości) i samodzielnym posuwem wrzeciona (4 szybkości) dla wiercenia otworów do 32 i 40 mm.

WYGŁADZIARKI (KALANDRY) dla przemysłu włókienniczego i papierniczego, oraz walce do nich. Okładanie starych walców nowym papierem i jutą. Szlifowanie walców żeliwnych i stalowych na specjalnej szlifierce.

Dostawa ze składów lub w krótkich terminach.

3344

H. KOETZ NAST. TOW. AKC. MIKOŁÓW. WOJ. ŚL.

ROK ZAŁOŻ. 1872

Wełnę drzewną

do opakowania i wyściełania,

Sznury

z wełny drzewnej

do izolowania przewodów parowych i studni i do opakowania części maszyn i t. d.

dostarcza tanio

w pojedynczych belach lub wagonami

Przemysł Drzewny
Herman Schütt
Czersk — Pomorze

4393

[119]

stawy naszej polskiej wytwórczości w dziedzinie metalurgii, jak dotąd przynajmniej, oparte są na dość grząskiej podstawie.

Z tego to względu wszelkie nasze w podobnych sprawach zamiary i postanowienia powinny przede wszystkim się liczyć z realnym stanem w tej dziedzinie, a więc nie grzeszyć przed czasem zbyt wielkim w tym lub owym kierunku rozmachem.

Bliższe rozpatrzenie się w naszej faktycznej sytuacji wskazywałoby nam w tych wszystkich sprawach raczej wielką ostrożność. Nie mierzyć nam bowiem tutaj sił na zamiary, lecz raczej zamiary na siły...

Bo co nam mówią w rzeczy samej fakty i cyfry?...

Oto pouczają nas one niedwuznacznie o tem, iż Polska, kraj jak narazie wybitnie rolniczy, nie może się bynajmniej co do produkcji metalurgicznej przeciwstawić przedwcześnie i zbyt mocno takim Niemcom lub Francji...

Prawda, iż na jakie pół miliona naszych robotników, zajętych wogóle w przemyśle naszym, około 50 000 zajętych jest w samym hutnictwie, przyczem może drugie tyle dałoby się zaryzykować jako kontyngent, zajęty w warsztatach pomniejszych itd. aż do rzemieślniczych włącznie...

Cyfra tedy żywej siły nie byłaby znów tak bardzo uposzczająca. Cóż z tego jednak, kiedy niezaprzeczony fakt wyczerpywania się naszej rudy żelaznej i dającej zresztą surowiec o bardzo skromnej tylko zawartości czystego żelaza zaleca nam raczej ostrożność naszej co do tego dynamiki...

Pozostaje nam coprawda ruda importowana, i to głównie z Szwecji. Ale jeśli się zważy koszt taryfy kolejowej, i to stosunkowo bardzo wysoki, a dalej zbyt krótka i mało wydajną pracę naszego robotnika, okaże się z tego, iż bynajmniej nie jesteśmy groźnym współzawodnikiem przemysłu metalowego w Niemczech, Francji, a chociażby nawet Czechosłowacji...

Skonstatować należy tedy ogromny spadek naszej produkcji w tej dziedzinie w stosunku do czasów przewoju. Jest to zresztą objaw, zaobserwowany aż do r. 1927 niemal we wszystkich innych krajach europejskich. Dopiero ostatni rok 1927 wykazał ogółem w Europie osiągnięcie nareszcie normy przedwojennej i w tej dziedzinie.

Niestety jednak stało to się nie u nas.

Zdany na rudę importowaną, walcząc z brakiem ruchu budowlanego oraz wysoką taryfą kolejową, przemysł nasz metalowy jest i musi być wciąż silnie dumpingowany przez zamówienia rządowe.

W tym kierunku rząd spełnia swe zadanie istotnie w możliwie szerokim zakresie. Mówią o tem zamówienia rządowe na tabor i lokomotywy, mówi produkcja rządowych fabryk amunicji i broni.

Inaczejby też być nie mogło.

Kwestja należytej sprawności krajowej produkcji metalurgicznej, to kwestja należytej obrony naszego kraju na wypadek wojny oraz kwestja pokrycia wewnętrznej konsumpcji kraju, jeśli ta świadczyć ma o jego rozwoju cywilizacyjnym i należytych postępie gospodarczym.

Ów należyty rozwój przemysłu metalowego w Polsce, to możność również rozwinięcia tak potrzebnego nam ruchu budowlanego, co przecie raz wkońcu

nastąpić w Polsce musi a z drugiej strony, to możność dania zamówień naszym kopalniom węgla, których produkcja tylko na wywóz zagranicę wyłącznie przebiec obliczoną być nie może.

Gdy tedy jeszcze do pewnego czasu (tj. póki z korzeniem i doszczętnie nie będzie zniesiona u nas tzw. Ochrona Lokatorów) nie uruchomimy u nas budownictwa mieszkaniowego, dopóki poza istniejącą budową linii „G. Śląsk — Gdynia” nie zaczniemy u siebie budować większej ilości linii kolejowych, a także okrętów, mostów, elewatorów itd., tak długo, celem dania zatrudnienia naszym hutom, musimy kosztem choćby wielkich ofiar gospodarczych dumpingować eksport naszego przemysłu metalowego za granicę.

Proces takiego podtrzymywania tej produkcji nie jest zbyt łatwym, gdy się zważy, iż produkcja zagraniczna może konkurować nietrudno z naszą dzięki swej sprawności organizacyjnej, posiadania własnej rudy i lepszemu koksu.

Ponadto wogóle konsumpcja żelaza na rynku naszym krajowym nie stoi dziś jeszcze zbyt wysoko. Pozbawione taniego kredytu długoterminowego nasze rolnictwo nie jest w stanie zakupywać tyle maszyn rolniczych, podków, kos i sierpów itd., żeby w wydatniejszy sposób poprzeć tę krajową naszą produkcję.

W tych warunkach produkcja surowca żelaznego w kraju spadła u nas w 1924 do 31,08% a produkcja stali do 41,08 w stos. do czasów przedwoj. Rok 1927 przyniósł znaczną poprawę w tej mierze, w każdym razie jednak daleko nam do stanu nasycenia istotnych potrzeb przez produkcję krajową.

To też w 1923 kraj nasz konsumował ledwie 42% produkcji żelaznej naszego G. Śląska a 51%, jak stwierdza Wł. Studnicki, szło do Niemiec, i to na warunkach mało dla nas korzystnych.

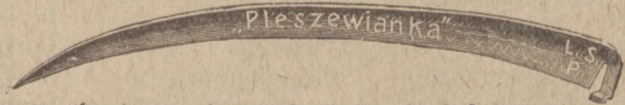
Wejście naszego przemysłu do Międz. Kartelu Żelaza i Stali poprawi, rzecz prosta, stosunki radykalnie, ale znowu kosztem prywatnego konsumenta. Będzie tedy pod pewnym względem lepiej, ale nie taniej.

Aż do tej jednak pory musimy podtrzymywać naszą produkcję metalową tanią taryfą kolejową, obniżeniem podatków dla zakładów metalurgicznych oraz ponoszonych przez nie ciężarów socjalnych.

Jeśli tego czynić nie będziemy dość wydatnie, przemysł ten będzie miał pełne prawo mówić nam o zmierzchu, grożącym mu w tych warunkach nieuchronnie.

Do tego zaś dopuścić nam nie wolno żadną miarą.

Inż. M. S.

5439 Żadna konkurencja Mnie, nie doścignie.
KOSY KOWALSKIE
„PLESZEWIANKA”
są najlepsze w świecie.
Proszę żądać cennik na rok 1928.
L. SOCHACZEWSKI, BRESLAU 13
VIKTORIASTR. 95

Tow. Akcyjne
PRZEMYSŁU
METALURGICZNEGO
 w POLSCE
RADOMSKO

Adres telegr.: „Metal“ Telefon nr. 22

wyrabia:

DRUT żelazny i stalowy ciągniony, miedziowany, ocynkowany, dla telegrafów i telefonów, w kręgach i prętach, drut kolczasty i skobelki.

GWOŹDZIE druciane kwadratowe, okrągłe i fasonowe.

liny stalowe wydobywalne, pochylniane, prowadzące, niosące, ciągnące, dla podnośników i dźwigów, dla przekładni.

SPRĘŻYNY meblowe z końcami prostymi, zakręcanymi i zapinanymi.

KLAMERKI stalowe do bel.

NITY saskie, bednarskie, blacharskie, kotłowe, do zbiorników, do krat, do okrętów, do zawias.

WKRETKI żelazne i mosiężne do drzewa i do metali, wkretki kute, śruby do krzeseł.

SZPADLE i ŁOPATY stalowe, motyki, skrobadła i tłuczki.

WIDŁY stalowe do siana, do nawozu, do koksu, do buraków, do kartofli, kopaczki i dziabki.

KONSTRUKCJE żelazne, jako to: budynki fabryczne, hale maszynowe, szkielety wież kościelnych, dachy, mosty, zbiorniki, pomosty, specjalne wagony do piasku 15-o tonowe i mniejsze, kolejki przenośne, zwrotnice kolejowe, rozjazdy i zwrotnice tramwajowe, wagoniki, kolejki napowietrzne, dźwigi i krany.

4069

5232

Fa ' / ' /

Liny druciane stalowe wszelkich wytrzymałości i konstrukcji dla Górnictwa, Przemysłu i Rolnictwa.

Siatki druciane do ogrodzeń parków, ogrodów, skwerów, szkółek ogrodnich, zwierzyńców, ptasiarni, placów tenisowych, do ochrony okien, do zabezpieczenia maszyn i t. p.

Wykonanie solidne, dostawa terminowa.

Ceny konkurencyjne. — — — Oferty na żądanie.

Żądajcie oferty na najlepsze
tarcze szlifierskie

NAXO ORGANOX YD

najtwardsze, bo niezwiązane
 kartelem i oszczędne w uży-
 ciu przy wielkiej wydajności
 p r a c y .

Jenerały przedstawiciel
 na cały obszar
 Rzeczypospolitej Polski

Bronisław Zamiara

Bydgoszcz
 Na Groby 8-10

Tel. 1478 Tel. 1478

5399

Nowopowstały „Związek Acetylenowy i Tlenowy” rozpoczął swą działalność.

*SIEDZIBA JEGO — KATOWICE... — ZARZĄD JUŻ WYBRANY A PROGRAM WCHODZI W FAZĘ
REALIZACJI... — W KATOWICACH POWSTAJE BARDZO POTRZEBNA W POLSCE SZKOŁA
SPAWACZY METALI...*

Ruch organizacyjny Wielkiego Przemysłu w Polsce rozszerza się stale.

Zaczyna on też obejmować ostatnio nawet te gałęzie, które znajdują się jeszcze dopiero w pierwszych jakby etapach swego rozwoju...

Dowodem tego powstanie na terenie Polski organizacji, której oficjalna nazwa brzmi: „Związek Acetylenowy i Tlenowy”...

Założycielami Związku, jak to widać z listy członków inicjatorów, są wszystkie fabryki tlenu, acetyleny i karbidu w Polsce:

Oto ich liczba urzędowa:

„Igar” Fabryka Tlenu w Wełnowcu,
Poznańska Fabryka Tlenu i Gazów Przemysłowych,
Fabryka Gazów Przemysłowych we Lwowie,
Pomorska Fabryka Tlenu w Bydgoszczy,
Fabryki Gazów Przemysłowych w Trzebieży,
Państw. Fabryka Związków Azotów w Chorzowie,
Zakłady „Elektro” w Łaziskach Górnych,
Franciszek Wagner i Spółka w Łodzi,

oraz fabryki karbidu, reprezentowane przez Centralne Biuro Karbidowe w Katowicach.

W tej ostatniej organizacji znajduje się największa fabryka karbidu p. f. „Karbid” w Bydgoszczy, pozostawiona nam jeszcze po Niemieckim Konsorcjum, od lat jednak będąca własnością Spółki Akcyjnej Polskiej. Duszą jej jest p. konsul Rolbieski, inżynier i znakomity fachowiec w tej branży, pod którego też kierunkiem placówka ta nabrała rozmachu naprawdę wielkoeuropejskiego i stanowi istotną chlubę naszego przemysłu wielkiego w Polsce...

Zebranie organizacyjne „Zw. Ac. i Tl.” odbyło się w dniu 28 września 1927 w Izbie Handlowej w Katowicach. Dopiero teraz jednak praca Związku zaczęła się na szerszą skalę. Stało to się od czasu wyboru Zarządu, na którego czele stanął znany i energ. działacz przemysłowy p. dr. Szuero, wiceprezesem zaś został również dzielny dyr. Postułka.

Celem Związku jest wszechstronne popieranie przemysłu acetylenowego i tlenowego w Polsce. Jednakowoż wychodząc z założeń, z jakimi szerszy ogół miał możliwość zapoznania się w publikacjach Forda, według którego przemysł ma obowiązek spełnienia pewnej służby społecznej wzgl. istnieje obowiązek pewnych świadczeń społecznych producenta na rzecz swoich szerokich warstw odbiorców — wychodząc więc z analogicznych założeń, Związek nie dąży do osiągnięcia bezpośrednich korzyści materialnych, drogą czy to regulacji cen produkcji i podaży, czy też przez koncentrację, lub wspólną reklamę, i pozostawiając fabrykom zrzeszonym zupełną swobodę w sprawach produkcji i zbytu swych wyrobów, uważa, iż najważniejszym jego zadaniem jest praca w dziedzinie technicznej.

Coraz szersze zastosowanie, jakie obecnie znajduje w przemyśle metalowym acetylenowe spawanie i cięcie, stało się możliwem jedynie dzięki ustawicznym ulepszeniom i stałemu doskonaleniu personelu technicznego. Przyczyniły się do tego w głównej mie-

rze istniejące od szeregu lat na zachodzie „Związki Acetylenowe”, których działalność obejmowała wydawanie specjalnych czasopism, prowadzenie wzorowych kursów dla spawaczy i udzielanie fachowych rad zainteresowanym przedsiębiorstwom z zakresu zastosowania techniki spawania. Ustalając normy techniczne, Związki te badały na zlecenie odbiorców we własnych laboratorjach, czy zakupione materiały, jak tlen i karbid, odpowiadają normom, wreszcie zasługą Związków Acetylenowych było wprowadzenie standaryzacji przyrządów oraz unormowanie przepisów policyjnych dla technicznego stosowania gazów, dla wytwórni acetyleny i zbiorników dla gazów sprężonych.

Konieczność stworzenia podobnej instytucji w Polsce odczuwał cały przemysł metalowy, zmuszony nieraz, głównie z powodu braku odpowiednio wykwalifikowanych spawaczy, do posługiwania się mniej rentownymi sposobami produkcji.

Użycie obróbki metali płomienia acetylenowo-tlenowego jest tak dogodne, iż znajduje ono zastosowanie nie tylko przy prawie każdej naprawie przedmiotów metalowych, ale zastępuje również z wielkiem powodzeniem dawne metody łączenia i cięcia metali przy budowie kotłów, wagonów kolejowych, samolotów i konstrukcyj żelaznych mostów. Dogodność ta, obok wysokich zalet technicznych tej obróbki, przyczyniła się głównie do jej rozpowszechnienia i wnosząc z sobą wszędzie znaczne potanieńnię produkcji, otwiera jej coraz to inne możliwości zastosowania j. n. autogeniczne metalizowanie powierzchni wszelkich przedmiotów, bez względu na materiał, z jakiego są robione itp.

Jednakowoż łatwość i dogodność stosowania tej metody stwarza pozory, jakoby wykonanie prac w tym zakresie nie wymagało specjalnych kwalifikacyj. W rzeczywistości jest jednak inaczej. Praca spawacza jest bardzo odpowiedzialną i musi być tak samo umiejętnie wykonana, jak praca tokarza lub elektrotechnika. Tutaj leży bezwzględnie punkt ciężkości przyszłego rozwoju tej gałęzi techniki, ponieważ najczęściej błędy wykonania przypisuje się samej zasadzie.

Pozatem stosowanie gazów sprężonych w przemyśle wymaga doświadczonej obsługi, inaczej może stać się łatwo powodem nawet poważnych katastrof. Statystyka, prowadzona w ostatnich latach w Niemczech, Szwajcarii i Holandji, wykazała, że znaczną większość wypadków eksplozji wytwórni acetyleny należy przypisać nieumiejętnej obsłudze.

Reasumując powyższe, stwierdzić możemy, że w pierwszym rzędzie rozwój techniki spawania zależy od stworzenia rzesz wykwalifikowanych spawaczy i że nic nie może więcej rozwojowi tego zahamować, jak wykonywanie tej obróbki przez niedostatecznie teoretycznie i praktycznie wyszkolony personel.

Na tem tle zarysowuje się zupełnie wyraźnie przyszła działalność Związku, jako dążenie w pierwszym rzędzie w kierunku odpowiedniego wyszkolenia personelu technicznego.

„ELIBOR“

Spółka Akcyjna Handlowo - Przemysłowa

Ł. J. BORKOWSKI

Oddział w Poznaniu

ulica Gąsiorowskich 6 — Telefon nr. 63-66 i 62-66

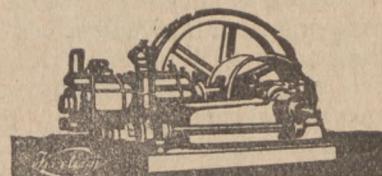
Żelazo, Dźwigary, Blachy, Wapno, Cement, Metale, Węgiel, Koks, Narzędzia, Artykuły techniczne, Lemiesze i Odkładnie, Podkowy, Hufnale, Gwoździe, Materiał śrubowy, Węgiel kowalski i t. p.

PRZEDSTAWICIELSTWA:

KOWADŁA K. Rudzki i S-ka, Warszawa
MOTORY SPALINOWE Diesla, Körting, Hannover
DŹWIGI LÜDERSA, KRANY F. Piechatzek, Berlin
STAL NARZĘDZIOWA, Schoeler & Bleckmann, Wiedeń
PILNIKI Marki „HOSSYB“
PASY SKÓRZANE „Herkules“ Gnerlich, Cieszyń
PASY BAWELNIANE wielbłądzie, Balata, „Lechat“, Belgja

KARBID WIELKOPOLSKI
ŚWIDRY I ROZWIERTNIKI

Günther & Co., Frankfurt n. M.

MOTORY DIESLA

4617

Zakłady Mechaniczne

BRANDEL, WITOSZYŃSKI I S-KA

właściciel inż. STEFAN TWARDOWSKI

WARSZAWA, Grochowska 37.

4384

Pompy odśrodkowe turbinowe ◀▶ Turbiny parowe małe

forma C.

forma A.

forma D.

Fabryka tygli grafito-
 wych i ogniotrwałych
 produktów

„Grafos“

Sp. z ogr. por.

Bielsko - Biała

poleca

5225k

Tygle grafitowe

do topienia kruszców, wybornego gatunku, jakoteż wszelkie
 wyroby grafitowe w zakres ten wchodzące

4153

la GRAFITY odlewnicze i płatkowe.

WITOSPIRALA

czarne lub
 ocynkowane

wyrabia:

Fabryka Wyrobów Żelaznych
 Inż. R. KOSMALLA

1159k. Tel. 12 — SZOPIENICE, ul. Rejtana 39

RURY

kotłowe, gazowe
 czarne i ocynkowane

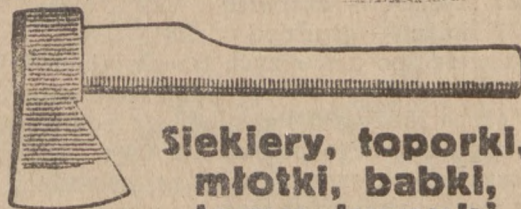
poleca do natychmiastowej do-
 stawy ze składu w Poznaniu

DOM HANDLOWY

ANTONI BERNHARD

Poznań, Wielkie Garbary 18. Tel. 12-59

4226

**Siekiery, toporki,
 młotki, babki,
 łomy, tyranki**

i inne wyroby masowej produkcji kuznictwa poleca

FABRYKA MASZYN I MŁOTOWNIA

OŁDAKOWSKI I NEUMARK

2763

właśc.: Edward Neumark

ŁÓDŹ - UL. ZAKĄTNA 81.

Ponieważ wykształcenie spawacza jest dosyć kosztowne, fabryki tlenu, acetyleny i karbidu zdeklarowały znaczne sumy, ażeby Związek mógł w najbliższym czasie uruchomić wzorowo urządzonej szkołę spawaczy w Katowicach. Szkoła ta będzie prowadziła bez przerwy 3-tygodniowe kursy popołudniowe, przy czym na każdy kurs uczęszczać będzie mogło kilkudziesięciu spawaczy. Wyszczególnienie teoretyczne obejmować będzie kilkadziesiąt godzin wykładów, praktyczne zaś prace zajmą podwójną ilość czasu. Każdy wykład będzie dostarczony uczniom w formie drukowanych skryptów, zawierających również materiał ilustracyjny, demonstrowany w czasie wykładów — tablic ściennych oraz przeżycy. Kurs każdy zakończony będzie egzaminem, od wyniku którego uzależnionem będzie wydanie świadectwa z ukończenia kursu. Według zasięgniętych przez nas informacji, pierwszy kurs rozpocznie się w połowie stycznia 1928 r. Staraniem Związku identyczne kursy odbywać się będą stale w Warszawie. Zainteresowani zwracać się mogą we wszystkich dotyczących sprawach do biura Związku Polskiego Przemysłu Acetylenowego i Tlenowego, oddział w Katowicach, ul. Pocztowa 16, lub oddział w Warszawie, ul. Hortensja 6.

Niezależnie od prowadzenia kursów we własnym

zakresie dążeniem Związku będzie organizowanie podobnych kursów przy współudziale szkół technicznych, instytutów i muzeów przemysłowych.

Dalszem rozwinięciem działalności Związku w tym kierunku będzie wydawanie czasopisma miesięcznego, poświęconego technice spawania i cięcia metali. Wobec zupełnego braku w Polsce periodycznych publikacji technicznych, czasopismo to da możliwość szerszemu ogółowi zaznajomienia się z wynikami prac naszych inżynierów i stworzy nowy ośrodek postępu dla rodzimego przemysłu. Członkowie Związku otrzymywać będą miesięcznik ten bezpłatnie.

Działalność Związku rozciąga się na wszystkie dziedziny przemysłowego stosowania tlenu i acetyleny i z natury rzeczy oprzeć się musi na jaknajszerszej współpracy z zainteresowanymi w tych dziedzinach.

Oto cele i wytyczne tego nowego Związku. Powstanie jego było koniecznością. To też trafną jest uwaga referenta katowickiej Izby Handl.-Przem. gdy ten twierdzi, iż zagranicą, jak w Niemczech i we Francji, podobne związki liczą po kilka tysięcy członków.

To też i w naszej Polsce odda on, niewątpliwie, naszemu Przemysłowi Metalurgicznemu zwłaszcza, usługi napewno wielkie i niezbędne...

W. Hasiński.

0000

Metal, który najwięcej podrożał.

Jakkolwiek najcenniejszym metalem była i jest platyna, to jednak nie jest ona bynajmniej tym metalem, któryby wykazywał najwyższy wzrost ceny w czasie powojennym. Porównując ceny teraźniejsze z cenami przedwojennymi najważniejszych metali, konstatuje się fakt, że największą różnicę wykazują ceny rtęci. Kiedy inne metale nie wiele wyższe mają obecnie ceny w porównaniu do cen z r. 1913, to cena rtęci podniosła się od tego czasu o więcej jak o 300%. Zaznaczyć jednak wypada, że tak wielka różnica cen nie nastąpiła natychmiast po wojnie, ale datuje się dopiero od roku 1919. Od tego roku za rtęć za 1 butelkę o pojemności 34.5 kg. płacono następujące ceny.

r. 1913	7½ £		
" 1919	20 "	9 s.	5 d
" 1920	20 "	14 "	9 "
" 1921	20 "	3 "	5 "
" 1922	11 "	11 "	6 "
" 1923	10 "	4 "	9 "
" 1924	11 "	12 "	6 "
" 1925	13 "	15 "	0 "
" 1926	15 "	9 "	6 "
" 1927 styczeń — czerwiec	22 "	0 "	0 "
" 1927 lipiec — grudzień	23½ "		

Jak widać po pierwszych trzech latach (1919 do 1921) nadzwyczajnej zwyczaj ceny rtęci nastąpił kilkoletni okres 1922—1926 względnego potaniaenia oraz stopniowego miernego podrażania tego metalu. Rok 1927 okazał się okresem najwięk zej spekulacji, gdyż, kiedy z początkiem roku rtęć płacono za normalną butelkę (34.5 kg.) £ 22, to na początku drugiego półroczu żądano już więcej jak 22 £, a w grudniu płacono regularnie 23 do 23½ £.

Jako na bezpośrednie czynniki podrożenia rtęci w latach powojennych wskazać należy przede wszystkim na zmniejszenie się liczby głównych producentów rtęci.

Wskutek powoj. podziału krajów, austriackie

kopalnie rtęci w Idria, na południe od Villach, przeszły pod panowanie Italji, która, posiadając, oprócz nowo pozyskanych kopalń rtęci w Idria, swoje własne kopalnie w Monte Amiata w południow. Toskanji, uzyskala odrazu daleko idącą przewagę nad swoją jedyną poważniejszą współzawodniczką w produkcji rtęci Hiszpanją, rozporządzającą jedynie kopalniami w Almaden. Wskutek tego przy ogólnej rocznej produkcji rtęci na 97 000 butelek w r. 1922, a 98 500 w r. 1925, i nieco mniejszej w latach 1923 i 1924, Italja zdołała wydobyć o 6.16, 21 i 7 tysięcy butelek więcej jak Hiszpanja.

Drugą i właściwą przyczyną podrożenia rtęci w r. 1927 było zmonopolizowanie przemysłu rtęciowego i sprzedaży tego metalu. Do roku bowiem 1913 sprzedają rtęci zajmowały się przedsiębiorstwa prywatne, w Hiszpanji londyński Rothszyld. Po wojnie rząd zajął się jej sprzedażą od miejsca produkcji. Następnie italski i hiszpański przemysł rtęciowy zawarły, po dłuższych naradach umowę, która w swych szczegółach pozostaje w tajemnicy. Szczegóły te dotyczą wysokości produkcji rocznej i cen sprzedaży loco kopalnia. Od chwili zawarcia tej umowy, to jest od wiosny r. 1927, ceny rtęci nagle podniosły się. Ktoby jednak przypisywał całą winę producentom, wyrządziłby im znaczną krzywdę, gdyż rtęć podrożała loco kopalnia zaledwie o 3 £ na butelkę, gdy w handlu rtęć podrożała w tym samym czasie z 17 na 22½ £, a więc o 5½ £ na butelkę a Konwencja producentów posłużyła kupcom i odsprzedawcom rtęci jako parawan pozor do podniesienia cen, a zarazem także jako gwarancja, że przy ograniczeniu produkcji o zbyt rtęci nie potrzebują się troszczyć. Zaczęli więc skupować większe ilości rtęci, wypuszczając na rynek ograniczone tylko ilości po cenach wyżej określonych. Dzięki tej spekulacji w roku 1927 Niemcy, Francja i Anglja zakupiły o 5000 butelek rtęci więcej jak w roku 1926.

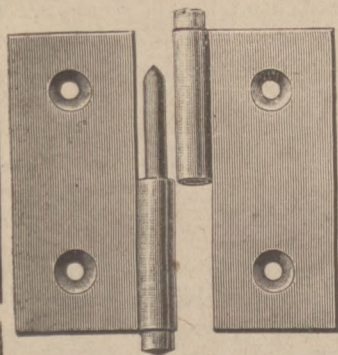
Henryk Hoffmann

Fabryka Wyrobów Metalowych
Bielsko - Śląsk Cieszyński, Rynek 4-5.

4858

Poleca jako specjalność:

**Zawiasy z gałkami,
mosiężne i omosieżowane.**

Antaby i berloki mosiężne. Wkrętki do drzewa omosieżowane. Gwoździ-ki szklarskie okrągłe, omosieżowane. Haki do garderoby omosieżowane i oniklowane oraz wszelkie artykuły śrubowe omosieżowane i oniklowane

Generalny Przedstawiciel: Erazm Głyda
Telefon 33 55. Poznań ul. Skarbowa 8.

Zakłady Przemysłowo-Handlowe i Odlewnia Metali

Tel. 320-37

„METALOWIEC“
w Warszawie, Smocza nr. 37.

Tel. 320-37

POLECAMY DO NATYCHMIASTOWEJ DOSTAWY

wagi stołowe, belkowe i dziesiętne,

mosiężne okucia budowlane różne wyroby mosiężne, oraz sztucce. Specjalnie wykonywamy po cenach przystępnych wszelkie odlewy maszynowe, mosiężne rotguzowe według nadesłanych modeli lub rysunków. Na zażądanie wysyłamy cenniki.

„Der Eisenhändler“

Berlin SW 61, Teltower Strasse 35/36

Znane najlepsze i ulubione pismo fachowe dla branży żelaza, towarów żelaznych, narzędzi, sprzętów domowych i kuchennych oraz handlu maszyn itp. Najlepszy informator źródeł zakupu i organ ogłoszeniowy dla wymienionych branż.

Wychodzi od 35-tu lat i dwa razy w tygodniu
Na życzenie numery okazowe.

ST. GRABIANOWSKI

BIURO INŻYNIERSKIE
I DOM TECHNICZNO - HANDLOWY

Poznań
Plac Wolności 14 a
Tel. 4010 i 4011

Katowice
ul. Słowackiego 24
(dom własny)
Tel. 1321 i 1322

Bydgoszcz
ul. Dworcowa 66
Tel. 912

Poleca do dostawy ze swoich składów w Poznaniu i Bydgoszczy oraz z reprezentowanych hut:

Blachy, pręty, rury, druty, miedziane, mosiężne, aluminiowe, ołowiane, cynkowe i inne

Metale: Cynę Banca, cynę do lutowania, metale białe żyzyskowe, antymon, miedź, ołów, cynk, aluminium hutniczy i przetapiany.

Rury: kotłowe, ciągnione, spawane, gazowe, czarne i ocynkowane, łączniki lano-kute.

Żelazo: sztabowe, formowe, blachy żelazne.

Pędnie: wałki transmisyjne, łożyska samosmary, wieszaki, sprzęgła, koła pasowe.

Pasy: skórzane i z sierści wielbłądziej, troki, wosk do pasów, łączniki.

4505a

BECZKI ŻELAZNE

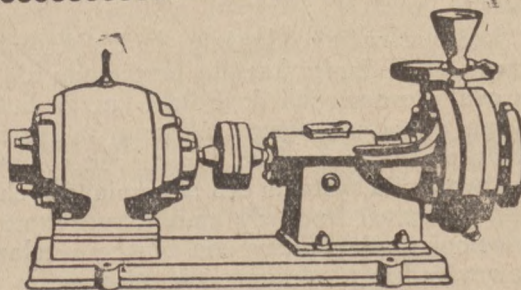
malowane i ocynkowane od 100 — 620 ltr.
zawsze na składzie

TOW. DLA PRZEMYSŁU ROLNEGO

Tel. 247-54, 221-44 WARSZAWA Galerja Luxemburga 61

Przedstawiciel na Wielkopolskę i Pomorze:

M. Paluch, Poznań, ul. Kantaka 6
Biuro Rolniczo-Handlowe.
4992

Pompy odśrodkowe

dla każdego rodzaju cieczy i każdą wydajność dostarcza:

Fabryka Maszyn Górniczych, Katowice-Załęże

3240

W kołach konsumentów rtęci panuje z powodu tej haussy wielkie oburzenie, wszyscy bowiem są zdania, że różnica ceny loco kopalnia a skład hurtownia w wysokości 5 Ł za butelkę jest absolutnie zbyt wysoka i niczem nieusprawiedliwiona, gdyż koszty handlowe i przewóz à butelka czyli 34.5 kg. netto, a 38 kg brutto żadną miarą nie wynoszą więcej jak $\frac{1}{4}$ do $\frac{1}{2}$ Ł. Na czele malkontentów z powodu zbyt wygórowanych cen rtęci kroczy niemiecki przemysł farb, który głosi, że dalsza produkcja farb rtęciowych jest w takich warunkach niemożliwa, gdyż absolutnie się nie kalkuluje; konsumenci znów farb rtęciowych używają na ich miejsce tańszych, choć mniej odpowiednich wyrobów, opartych na namiastkach rtęci. Niemniej zagorzałymi przeciwnikami obecnych cen rtęci są przemysł farmaceutyczny i kierownicy laborantów. Ci jednak, z powodu niemożliwości zastą-

pienia rtęci namiastkami, godzą się choć poniewoli, na ceny dyktowane przez grosistów. Jakkolwiek bądź zapatrywać się będziemy na tę sprawę, z całą stanowczością orzec trzeba, że tak anormalna zwyżka ceny rtęci została wywołana przez inne czynniki, ale nie przez zwiększenie się konsumpcji i zapotrzebowania, i że ta sztuczna, czysto spekulacyjnej natury haussa nie będzie się mogła na dłuższy czas utrzymać.

Istotnie z początkiem stycznia na rynku rtęci, tendencja zachwiała się i nastąpiła niżka ceny z 23 do 22 $\frac{1}{2}$ Ł. Jednakże ta cena się nie utrzyma i spodziewać się należy, że rozpoczęła się tendencja zwrotna ku normalnym cenom rtęci. Odwrót jednak z pewnością napotka na silny sprzeciw i opór hurtowników-spekulantów, którym z powodu spadku ceny rtęci, grożą poważne straty finansowe. *H. Groński.*

— 0000 —

Międzynarodowy Kartel Stalowy wypowiada wojnę...

Stanowisko, zajmowane dotychczas przez kartel stalowy zjednoczonych przemysłów metalurgicznych Niemiec, Francji, Austrii, Belgji, Czechosłowacji, Luksemburga, Węgier i Zagłębia Saahry wobec polskiego przemysłu stalowego, miało raczej charakter przyjaźnie wyczekujący, a to raz z tego powodu, że oczekiwano przyjęcia przez Polskę warunków kartelu, gdyż bądź co bądź kartelowi zależy na przystąpieniu przemysłu polskiego, z drugiej zaś strony dlatego, że kartel dotychczas znajdował się w stadium organizowania się, polegającym tylko na regulowaniu wytwórczości stali w poszczególnych krajach.

Obecnie z jednej strony członkowie kartelu zrozumieli, że Polska nie zgodzi się na zbyt dla siebie niekorzystne warunki, z drugiej strony rozpoczęła się druga faza działalności kartelu, faza ofensywna, regulowania i podnoszenia cen wyrobów stalowych, co przejawia się w powoływaniu biur sprzedaży półwytworów stalowych narazie tylko we Francji, a które w niedługiej przyszłości zostaną rozszerzone na teren międzynarodowy. Stanowisko Polski, ze względu na stosunkowo niewielką wytwórczość, nie jest brane w rachubę, natomiast decydujący wpływ na kształtowanie się stosunków wywrze Anglja, w której ścierają się tendencje nieprzystępowania i przystąpienia do kartelu, dyktowane różnymi sprzecznymi momentami.

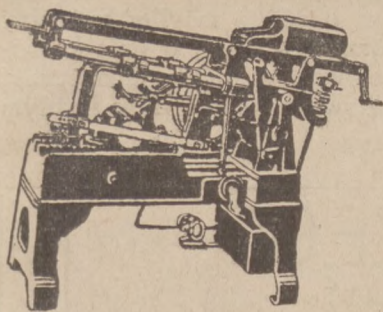
W każdym razie odnośnie do Polski stadium ofensywnej działalności kartelu przejawiało się w obniżeniu cen wywozowych do Polski przez huty niemieckie na wyroby stalowe i żelazne, w szczególności na blachę i żelazo na drut, poniżej cen normalnych, t. zn. w stworzeniu systemu cen „dumpingowych”, tak, że polski przemysł hutniczy zmuszony był mimo ochrony celnej obniżyć ceny na blachę i żelazo na drut wewnątrz kraju o kilkanaście procent.

Niemniej rozpoczęcie tej walki konkurencyjnej z polskimi hutami nie skłoni ich do kapitulacji, gdyż zarówno rzeczowo za ich postulatami stoi słuszność, jak również i moralnie żądania polskie są uzasadnione. Jak wiadomo bowiem, Polska żąda poza zupeł-

nem poszanowaniem polskiego rynku wewnętrznego, przyznania hutom kontyngentu wywozowego, wynoszącego w przeliczeniu na stal surową 500 000 ton rocznie. Tymczasem kartel chce przyznać maksymalnie 300 000 ton rocznie i to zamierzając kontyngent ten obniżyć w miarę wzrastania spożycia żelaza wewnątrz kraju.

„Clou” całego zagadnienia stanowi stosunek niemieckiego przemysłu hutniczego i odwrotnie, nieregulowane stosunki między przemysłami obu tych krajów i nieracjonalne stanowisko, zajmowane w tej sprawie przez Niemcy. Już dotychczas Niemcy żądali ochrony terytorjalnej na wzór podobnej umowy, awartej między polskim przemysłem hutniczym, a kartelem środkowo-europejskim. Żądanie to ze stanowiska Niemiec jest nieuzasadnione. Jak wykazuje bowiem statystyka, huty niemieckie, w szczególności zaś śląskie nie eksportowały na polskie rynki prawie wcale wyrobów żelaznych i stalowych, w okresie przedwojennym. Wprost przeciwnie, 80 proc. produkcji huty śląskie zbywały na wewnętrznym rynku niemieckich, do których były przystosowane. Wychodząc z tego założenia, żądanie ochrony terytorjum polskiego przed zalewem wyrobami hutniczymi Niemiec jest uzasadnione, wobec tego, że nigdy poprzednio wywóz wyrobów niemieckich na polskie terytorjum nie miał miejsca. Natomiast, ponieważ przemysł górnośląski zbywał przed wojną niemal całą swoją produkcję na rynkach niemieckich, uzasadnione jest nabytem prawem handlowym, by obecnie na rynku tym posiadał pewien kontyngent wywozowy, którego rozdział mógłby się odbywać w porozumieniu z niemieckimi organizacjami sprzedaży.

Huty polskie domagają się przyznania kontyngentu do Niemiec około 250 000 ton stali rocznie, co stanowi znikomo małą część wytwórczości stali w Niemczech, około 2 proc., podczas gdy np. Francja, Belgja i Luksemburg mają prawo importować do 7 proc., łącznie ilości wytworów sprzedanych przez przemysł niemiecki na rynku wewnętrznym. Tymczasem Niemcy zajmują w sprawie tej stanowisko kategorycznie odmowne, pragnąc wyprzeć polski

„SPARA”

piłka
pospieszna

jest ze względów go-
spodarczych i eko-
nomicznych nieprze-
ścigniona.

Nadaje się do przecinania metali wszelkich rodzajów i pro-
filów, nawet najtwardszej i najwięcej spoistej stali.

GLÓWNE JEJ ZALETY SĄ:

małe straty w materiale,
małe zużycie siły popędowej,
małe zużycie piłek,
gładkie cięcie, zdolne do bezpo-
średniej obróbki pilnikowej,
oszczędność czasu.

Pozatem wyrabiamy specjalne piły mechaniczne do wszelkich przemysłów.

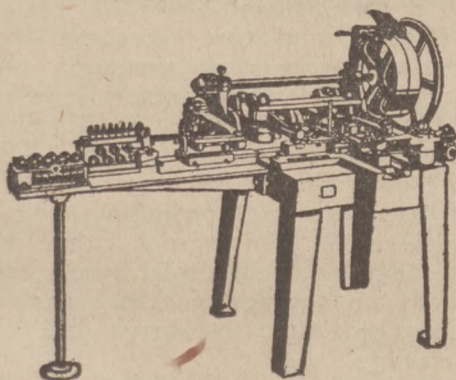
SPARA - Maschinen-Akt.-Ges., Birkwitz
bei DRESDEN

348

ING. HANS BECHER, Fabryka Maszyn Mittelherwigsdorf
in SACHSEN (Amtsh. Zittau)

dostarcza wedle własnej wypróbowanej konstr. i w najlepszym wykonaniu

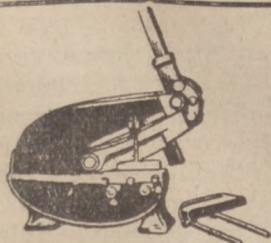
A
U
T
O
M
A
T
Y

A
U
T
O
M
A
T
Y

do wyrobu najrozmaitszych części z drutu, jak np. łańcuchów
śniegowych, przegubowych czy stawowych i matracowych,
chwytów do skrzyń, wanien i mebli, części składowych dla
łapek na szczury, myszy, latarni, uchwytów do podwiązek,
szerek, ubijaczy pian, uchwytów spiralnych i podstaw dla
garncy, części do karabinków, sprzączek, uszek, kluczek
i t. p. wyrobów.

397

Drażkowe nożyce
do cięcia blachy

o korpusie ze stali lanej — a więc nie
z odlewu szarego i dlatego niebezpie-
czeństwo pęknięcia wykluczone — w pię-
ciu różnych wielkościach na bardzo do-
godnych warunkach dostarcza

Maschinenfreund, Dresden N 6.

Włocławskie Młotownie Parowe i Fabryka Osi

J. SZWARC we Włocławku

ZIEMIA WARSZAWSKA

dostarczają w najprecezyjniejszym wykonaniu:

OSIE toczne do wozów i platform wszelkich typów

” ” ” ” pożarowych
” ” ” powozów i bryczek z łapami, oliwne
i smarowne
” ” ” lokomobil proste i kolanowe
” ” ” przyrządek samochodowych.

5445

Najstarsza w kraju

**Fabryka
Wag
i Wyrobów
Metalowych**

dawniej

„Juljusz Sperling” S.A.

Rok założenia 1856 w Warszawie.

5424

Obecnie przeniesiona

4851

Tel. 611

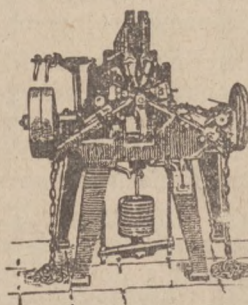
do Bydgoszczy, ul. Mazowiecka 29

Tel. 611

WAGI: Stołowe, dziesiętne, setne, wozowe i inne
dla wszelkich gałęzi handlu i przemysłu.

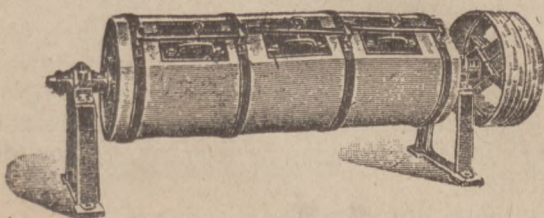
Fabryka Maszyn Meyer, Roth & Pastor

Köln [Kolonja] Raderberg

wyrabia jako specjalność: maszyny
do wyrobu wszelkiego rodzaju
sprzączek do elektrycznego spawa-
nia łańcuchów, oraz maszyny do
wyrobu ufnali (podkowiaków), gwo-
ździków do przybijania podeszew
i obcasów, sztyfcików drucianych,
gwoździ papowych, nitów, zaty-
czek i lonków, ogni, imadeł do
skrzyń i trumien, haczyków i oczek
do spodni, płaszczy wojskowych,
ubrań damskich, oskardów, haków
do łowienia ryb, ćwieków, ćwie-
ków fortepianowych, zamczaków,
śrub ocznych, zasuwek, łańcuchów pancernych, łańcuchów
przegubowych (stawowych), sprych, kołowcowych i do kół
samochodowych, ćwieków pasowych, strojników, nitów oło-
wianych i kurowych, sztytów drucianych, [pras] nitowych
i tarczowych i t. d. słowem:

**wszelkich maszyn do wyrobów
szarnirów i zamków.**

Ćwieki stalowe do czyszczenia,
kulki stalowe do czyszczenia — mydło do wygładzania.
Bębny do czyszczenia

wyrabia

WALTER MÖLLER, Schleif- und Poliermaterial
Lüdenscheid in Westfalen (Westfalja).

przemysł hutniczy zarówno z własnych, jak i międzynarodowych rynków stalowych w zupełności i ograniczyć jego rolę wyłącznie do rynków wewnętrznych, co jest wykluczone i dla polskiego przemysłu hutniczego nie do pomyślenia. Dlatego też na czele całej walki kartelu stalowego z polskim przemysłem stalowym stoją Niemcy, przyczem kością niezgody

jest właśnie wspomniany wyżej kontyngent wywozowy 250 000 ton do Niemiec, stanowiący bądź co bądź stosunkowo tak niewielką ilość, że mógłby być przy dobrej woli kartelu przyznany Polsce, w imię konsolidacji organizacji kartelowej, w której nieobecność polskiego przemysłu stalowego stanowi w każdym razie poważną rysę.

Z ŻYCIA GOSPODARCZEGO ZAGRANICY

NIEMCY.

Związek producentów stali podaje w swoim sprawozdaniu za miesiąc grudzień r. ub., że w tym miesiącu napływ pilnych zamówień na wyroby wielkiego przemysłu żelaznego wzmościł się bardzo, i to wyłącznie prawie ze strony konsumentów krajowych, bo transakcje z zagranicą utrzymały się na poziomie z miesiąca listopada. Interesy żelazem wzorzystem były bardzo dobre, a zakłady wytwórcze rozporządzają zamówieniami na kilka miesięcy naprzód. Obawa przed ewentualnem podrożeniem żelaza wzorzystego, o możliwości którego tak żywo i głośno mówiono na początku stycznia r. b., przyczyniła się do tem więcej ożywionego popytu. Na rynkach zagranicznych można było otrzymać, miejscami naturalnie i przejściowo, lepsze ceny, aniżeli zwykle.

Mniej pomyślny był grudzień dla wytwórców materiałów budowlanych nawierzchnich, a zwłaszcza kolejowych, gdyż zarządy kolei Rzeszy wstrzymały się od dalszych zamówień. Brak tych zamówień wyrównano wprawdzie, przyjmując zamówienia zagraniczne. Powstaje jednak znaczna różnica w dochodach.

Zapotrzebowanie żelaza sztabowego utrzymało się na stałym poziomie; napływ zamówień krajowych i zagranicznych jest zadowalający.

Lepszych transakcyj dokonano w dziale żelaza taśmowego, osobliwie ze strony kupców krajowych.

W branży blach grubych interes znacznie się ożywił; najwięcej wzrosło zapotrzebowanie blach grubych w krajowym okrętownictwie. Nie gorzej stały blachy średnie i cienkie. W tej branży osiągnięto nawet częściowo lepsze ceny, aniżeli w miesiącu poprzednim.

Położenie wytwórni rur doznało daleko idącego polepszenia; nowe a liczne zamówienia dotyczą głównie rur gazowych i płomieniówek i rur doborowych. Na rynkach zagranicznych musieli producenci niemieccy obniżyć ceny własnych wyrobów, by sprostać współzawodnictwom rur angielskiego i amerykańskiego pochodzenia.

Fabryki śrub są dobrze zatrudnione dzięki wielkim zamówieniom ze strony przemysłu maszynowego; daje się jednak odczuwać brak zamówień na śruby *kolejowe nawierzchnie*.

W ubiegłym tygodniu z powodu niepewnego położenia w sprawie cen w przemyśle nadreńsko-westfalskim ogólna sytuacja jeszcze więcej się pogorszyła. Zamówienia na półfabrykaty znacznie się zmniejszyły. Transakcje żelazem taśmowym i blachami były bardzo ożywione.

Na rynku metali bez zmiany z wyjątkiem miedzi i cynku, które wykazały tendencję słabą.

ANGLIA.

W pierwszym tygodniu nowego roku wydobyto ogółem 4.420.800 ton węgla, gdy w grudniu wydobywano przeciętnie 4.771.360 ton tygodniowo.

W tymże czasie interesy węglowe osłabły nieco; mimo to ceny utrzymały się bez zmiany. Lepszym popytem cieszył się węgiel gazowy w Northumberland.

Na rynku wyrobów żelaznych i metalowych ruch prawie ustaje, mimo to tendencja nie budzi znaczących obaw. Wyjątek stanowi ołów, w której to branży dokonano większych obrotów.

W dniach od 20 lutego do 2 marca odbędą się w Londynie i Birmingham doroczne targi, urządzone przez urząd handlu zagranicznego.

W Londynie wystawione będą artykuły przemysłu drobnego, podczas gdy przemysł ciężki ekspozowany będzie w Birmingham.

Pod względem wymiarów tegoroczne targi przewyższą wszystko dotychczasowe, ponieważ przestrzeń, zamówiona przez wystawców, wynosi w roku bieżącym około 130 tysięcy m², gdy w r. 1924 przestrzeń zamówiona wynosiła 88 tys. m².

Sądząc z powyższego i pewnego liczego udziału wystawców, tegoroczne targi wzbudzą wśród kupców polskich większe niż kiedykolwiek zainteresowanie, tembardziej, że w większej części sekcji ekspozaty świadczyć będą o znacznych udoskonaleniach i postępach, czynionych ostatnio w różnych działach przemysłu angielskiego.

BELGJA.

Ogólne położenie bez zmiany. Wpływa na to szczególnie współpraca przemysłu żelaznego belgijskiego z przemysłem niemieckim. Odczuwać się to daje szczególnie w przemyśle nitowym. Wskutek rozdziału pracy i zakresu produkcji fabryki belgijskie wyrabiają szczególnie nity większe, gdy produkcja nitów małych przypada raczej przemysłowi niemieckiemu.

„Journée Industrielle” z dnia 21. I. donosi, że w Izbie przedłożono projekt ustawy o ustanowieniu ogólnego funduszu na roboty publiczne. Projekt przewiduje przydzielenie temu funduszowi w roku b. 127 milj., w r. 1929 250, w r. 1930 280 milj. franków; następnie zaś aż do roku 1941 co drugi rok po 250 milj. fr. W roku 1945 fundusz ten ma być zwinięty. Zadaniem tego funduszu ma być dostarczanie i finansowanie prac budowlanych i budowy dróg.

W Antwerpii powstała nowa firma: „Soc. An. Darum Exportation” jako jedyna spółka sprzedawcza następujących zakładów przemysłu żelaznego: 1) Forges et Acières de Marine et d'Homécourt, 2) Hadir, 3) Soc. Lorraine des Aciéries de Rombas, 4) Soc. des Ac. de Dilling.

Adres: Quai Jordains 25.

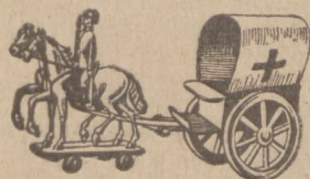
Poważne źródła dostawcze

SPRĘŻYNY do samozamykaczy i drzwi podłowych
taśmowe i spiralowe oraz wszelkie inne dla drobnego przemysłu
podług wzoru lub rysunku, własnej fabrykacji poleca
W. Narożny i S-owie, Poznań 1, ul. Ogrodowa 15-16
Telefon 2658. 3337

Naczynia mleczarskie, naczynia kuchenne, wyroby
2123 blaszane cynowane, kotły,
zbiorniki do wody, mleka itp. poleca
J. Wiśniewski, Zakłady Blacharskie w Warszawie, Nowy Świat 62. Telefon 268-19

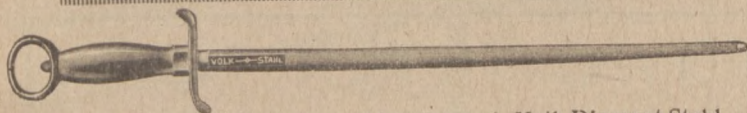
ŚRUBY do drzewa toczone, mosiężne i poniklowane
Wszelkie części fasonowe mos.
„HELIOS” Poznań, Św. Marcin 68. Tel. 36-99 4827

Ręczne magły domowe i wszelkie maszyny
rolnicze poleca 178
Fabryka Maszyn i Odlewnia Żelaza. Bracia Biskupscy S. A. w Kołomyi.

ZABAWKI

5332a poleca 2565 f
Wytwórnia Zabawek „Precyzja”
Inż. Bolesław Stan, Poznań
Sołacz-Podolska 2. tel. 3974.
Żądać ilustrowany cennik.

Stalki

marki światowej „Volk-Diamant-Stahl”,
poleca ze składu ocłone, po cenach
5374 hurtowych:

Generalny przedstawiciel na Polskę:
Edmund NIKEL
ŁÓDŹ, Radwańska 59. Tel. 17-97.

Eisen- & Stahlerzeugnisse

G. m. b. H. 3768

Gdańsk

Münchengasse 16

angielskie blachy białe i czarne

Szkło okienne, kit szklarski, diamenty do rżnięcia szkła
poleca hurtownie M. WARM, Gniezno 4497

Hurt. rowerów, 4313 oraz wszelkich części rezerwo-
wych, Wirówki, butelki termosowe
HURTOWNIA PNEUMATYKÓW T. z o. p. OSTRÓW (Wlkp.)

KUCHENKI GAZOWE

36 15a

1-, 2- i 3-płomienne,

Tow. Akc. „WIEPOFANA” Poznań-Dąbrowskiego 81, tel. 61-56

4402
KOLANA KARBOWANE, RURY DO KUCHEN
oraz klamerki do pantofli

poleca jako swą specjalność po cenach konkurencyjnych
M. Leszczyński, Włocławek, Kościuszki 24.

ARMATURE

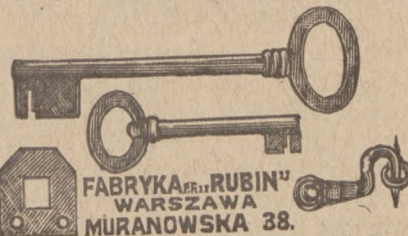
specjalną dla cukrowni,
gorzelni, rafinerji nafty,
papierni, cementowni,

abryk chemicznych i innych zakładów przemysłowych.

Wyroby z kwasoodpornego brązu fosforowego Dra Künzla

polecają

JANCZEWSKI i FREYMARK
Warszawa, Mokotowska 49.

5332a
FABRYKA „RUBIN”
WARSZAWA
MURANOWSKA 38.

4326

Żaluzje

wszelkiego rodzaju na zamówienie wyko-
nuję i przyjmuję reparacje. Własna fa-
brykacja tablic parkietowych. Układanie
czyszczenie i froterowanie parkietów
Franciszek Kempa Poznań - dawn. O. Fränkel
zał. 1910, ul. Bóżnicza 16 i Małe Garbary 4 tel. 51-16

Zakład Wyrobów Drucianych MICHAŁ RUŚ

Zadziele - Żywiec

Poleca solidnego wykonania sprzęty kuchenne i przy-
bory dla gospodarstwa domowego z drutu, cynowane
oraz druciane siatki plecione, materace do łóżek
wycieraczki do butów i wszelkie w zakres wchodzą-
ce wyroby druciaste. 407

Pierwsza Krajowa Wytwórnia Sprężyn

DLA WSZYSTKICH GAŁĘZI PRZEMYSŁU

SPIRAL

WARSZAWA, ul. Żytnia nr. 20, tel. 36-39.

5129

Zamki meblowe

4311

Zawiasy taśmowe (Klavierbänder)
Szyny do schodów (Treppenleisten)

Fabryka „Fema” T. A., Bydgoszcz.

PRACOWNIA DIAMENTÓW DO RZNIĘCIA SZKŁA I DO TARCZ SZMERGLOWYCH

H. SZEFTEL

Warszawa, Graniczna 16

Egz. od 1882 r.

E. Pitak & Co.

fabr. wyr. drzewn.

Bydgoszcz,

ul. Zduny 18/19 tel. 353

Specjalność: fabrykacja masowa wszelk. artykuł. domowych.

KRAJE BAŁTYCKIE (Łotwa — Estonia — Litwa).

Kraje te nie posiadały po wojnie własnego, narodowego przemysłu, z którymby przemysły zagraniczne zmuszone były prowadzić poważniejszą walkę konkurencyjną.

Istniejące z czasów przedwojennych zakłady przemysłowe dostrojone były tak co do rodzaju jak i rozmiarów produkcji do masowego zapotrzebowania niewybrednego rynku rosyjskiego. Po wojnie zakłady te pozbawione były swego naturalnego masowego odbiorcy; zaś zapotrzebowania krajowe nie odpowiadały ich zdolności produkcyjnej. Dlatego przy ograniczonej produkcji wyroby tychże były zbyt drogie; to też, ponieważ żadne z przedsiębiorstw nie posiadało potrzebnych dla przebudowy własnych zakładów funduszy i kapitałów, niektóre tylko, przy wydatnej pomocy rządów, zdołały się utrzymać. W ostatnich jednak latach przemysły te przychodzą do siebie i występują z nową siłą na krajowym rynku. Wskutek tego import gotowych wyrobów zmniejsza się rokrocznie. Chodzi tu głównie o wyroby masowego zapotrzebowania, zwłaszcza maszyn rolniczych, narzędzi i naczyń kuchennych. Widzimy to z następującego zestawienia, ilustrującego wartość w milionach złotych przywozu gotowych wyrobów żelaznych, blaszanych i metalowych w ostatnich latach.

	w r. 1924	1925	1926
Łotwa	46.87	50.955	56.459
Estonja	36.12	36.851	39.904
Litwa	24.6605	18.8125	15.843

Z powyższego wynika, że mimo, iż przemysł krajowy rośnie, Łotwa i Estonia coraz więcej potrzebują gotowych wyrobów żelaznych i blaszanych wyżej wymienionego rodzaju; Litwa zaś coraz mniej. Polega to na tem, iż te kraje sprowadzają większą ilość wyrobów metalowych i części maszyn dla podtrzymania własnego przemysłu.

STANY ZJEDNOCZONE AM.

Na rynku metali tendencja znowu się wzmocniła. Szczególnie mocno notowano miedź, cynę i ołów.

Według statystyki amerykańskiej zapasy rafinady miedzianej podniosły się o 7000 to do 90.870 ton.

Wytwórczość w listopadzie spadła w porównaniu z październikiem o 6600 ton, natomiast konsumpcja zmniejszyła się w tym samym okresie o 16.200 ton.

Konjunktury na przyszłość oceniane są dla miedzi naogół optymistycznie. Amerykanie opierają się w swych przypuszczeniach na stałym wzroście zapotrzebowania prądu elektrycznego.

Konsumpcja cyny zarówno w Ameryce, jakoteż w Anglii była mniejsza. Stoi to w związku z ograniczeniem pracy w tamtejszych fabrykach białej blachy. Pomimo to ceny były wyższe.

Wywóz ołowiu do Anglii w listopadzie wyniósł 22.400 ton. Zapasy amerykańskie zmniejszyły się o 2000 ton.

(Zebrał i opracował J. Taberski)

KRONIKA EKSPORTOWO-IMPORTOWA

OPARTA NA BEZPOŚREDNICH INFORMACJACH Z PAŃSTWOWEGO INSTYTUTU EKSPORTOWEGO; IZB HANDLOWO-PRZEMYSŁOWYCH; IZB HANDLOWYCH MIĘDZYPAŃSTWOWYCH W KRAJU I ZAGRANICĄ; KONSULATÓW RZECZYPOSPOLITEJ I PAŃSTW OBCYCH — TARGÓW KRAJOWYCH I ZAGRANICZNYCH ORAZ ZWIĄZKÓW GOSPODARCZYCH.

KONFERENCJA W SPRAWACH EKSPORTOWYCH.

W dniach 15 i 16 lutego b. r. odbędzie się w Ministerstwie Przemysłu i Handlu konferencja, w której wezmą udział reprezentanci wszystkich gałęzi przemysłu i naczelnicy organizacji kupieckich. Tematem konferencji będą następujące sprawy: inwestycje przemysłowe, sprawa wzmocnienia pojemności rynku wewnętrznego dla produktów krajowych i racjonalnego przystosowania się do jego potrzeb, szczegółowe rozważenie wszystkich spraw związanych z eksportem, a w szczególności stanu obecnego eksportu i jego dróg, próby nawiązania nowych stosunków handlowych, eksportu do krajów zamorskich, organizacja rządowej służby informacyjno-gospodarczej zagranicą, potrzeby kredytowe, pozostające w związku z eksportem, sprawa organizacji handlowo-eksportowych, i sprawa obcego pośrednictwa w eksporcie. Poza tem omówione być mają sprawy, będące w związku z rozwojem naszych portów i morskiej floty handlowej.

ZAPOTRZEBOWANIE NA WAGI I MIARY W ESTONJI.

Państwowy Instytut Eksportowy otrzymał informacje, że z dniem 1 stycznia b. r. wchodzi w życie w Estonji metryczny system miar i wag, w związku z czem przewiduje się wielkie zapotrzebowanie na odnośne przyrządy.

Firmy zainteresowane otrzymać mogą odnośne informacje w Państwowym Instytucie Eksportowym.

KONTRAKTY KIJOWSKIE.

Tegoroczny jarmark kontraktowy rozpocznie się zapewne w drugie połowie lutego, przyczem ścisła data będzie ustalona dopiero w ostatnich dniach stycznia br.

W myśl postanowień Komisariatu Handlu Z. S. S. R. sprzedaż detaliczna na kontraktach dokonywana będzie w przeciągu miesiąca, sprzedaż hurtowa w przeciągu tygodnia w końcowym okresie kontraktów.

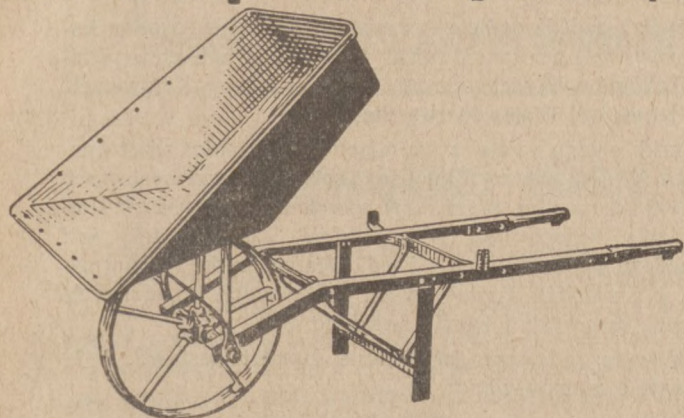
Podstawą do nawiązania tych transakcji będą wzory i próbki zgrupowane we Wszechukraińskim Muzeum Handl. W czasie trwania kontraktów odbędzie się w Kijowie szereg zjazdów i posiedzeń, z których na uwagę zasługuje Wszechukraiński Zjazd Handlowy oraz Zjazd w sprawie eksportu towarów drugorzędnych.

MOŻLIWOŚCI EKSPORTU DO BRAZYLII.

W związku z uzyskaniem przez Brazylię pożyczki państwowej w kwocie 70 milj. dolarów i szeregu pożyczek prywatnych — ożywił się tam obecnie ruch inwestycyjny, stwarzając możliwości korzystnego ulokowania szeregu towarów polskich. Zaznaczyć należy, że do chwili obecnej znaczne ilości towarów polskich docierają na rynek brazylijski przy pomocy obcego pośrednictwa, a to dzięki trudnościom w transporcie bezpośrednim, bez którego towary masowe zwłaszcza nie kalkulują się.

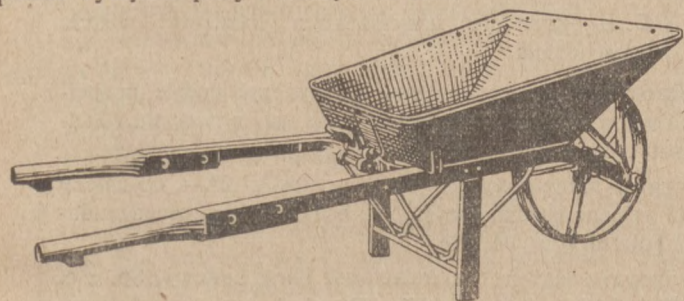
Państwowy Instytut Eksportowy otrzymuje od jednego z handlowców polskich, zamieszkałych w Porto Alegre (Stoń Rio Grande do Sul) spis towarów, mogących liczyć na zbyt w tym dystrykcie Brazylii w związku z ostatnim wzrostem zapotrzebowań importowych, w którym figurują szyny, podkłady kolejowe, stalowe rury żelazne i galwanizowane, kształtowniki żelazne, blacha i drut różnych gatunków, części wagonów i lokomotyw, wszelkie gatunki stali w sztabach, cynk, ołów, olej, lniany, węgiel wapnia, szkło szybowe, cement, węgiel i inne. Załączone ceny z faktycznie dokonanych ostatnio transakcyj pozwalają mniemać, że konkurencja polska mogłaby liczyć na poważne widoki powodzenia.

W. Knopiński Regoźno (Wlkp.)

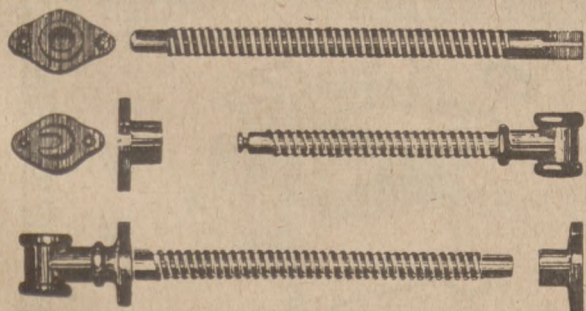

POLECA:

taczki żelaznej konstrukcji własnego wyrobu, różnego gatunku i wielkości po cenach konkurencyjnych. Jako specjalność budują taczki wywrotki nadzwyczaj praktyczne do wszelkich robót ziemnych. Jednym podniesieniem opróżnia się całą zawartość. Koszaltna wydajność pracy i oszczędność czasu. 5389

OFERTY NA ŻĄDANIE!

ŚRUBY

żelazne do warsztatów stolarskich i fornierek oraz żelazne **kleszcze śrubowe** dla stolarzy wykonuje

W. TOMCZAK
Warsztat Tokarsko-Mechaniczny
POZNAŃ, ul. Marcełińska 6. 5383

Bracia Lange

Fabryka maszyn i odlewnia żelaza
Łódź, ul. Andrzeja nr. 19

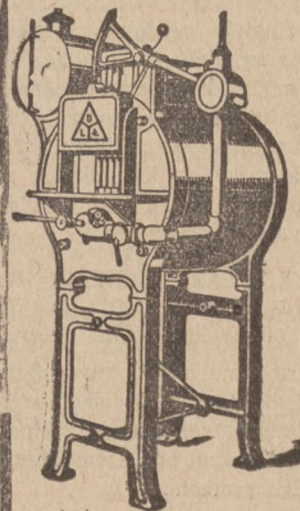
PIECE

do hartowania, cementowania i odżarzania, opalane ropą i gazem. Temper. 1300°C

PIECE hartownicze do kąpiel solnej lub ołowianej.

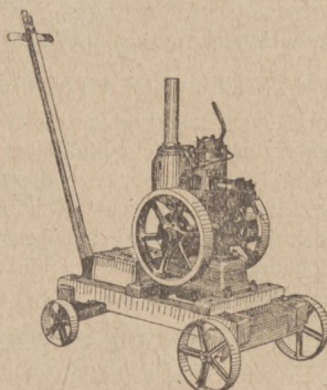
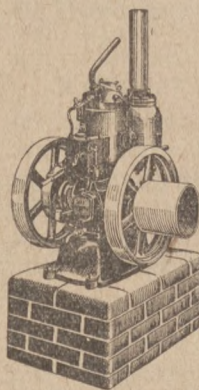
PIECE do odpuszczania.

WENTYLATORY wysokiego ciśnienia do powyższych pieców.

5351

CAŁKOWITE URZĄDZENIA HARTOWNICZE

Motory ropne 6 K.M.
stacyjne i przewoźne

Imadła równoległe szer. szczęk 60, 80, 100, 120, 140, 150, 180, maszynowe szer. szczęk 75, 115, 150-200

Piły mechaniczne do rżnięcia żelaza
p o l e c a 5254

MOTOR POLSKI Tow. Akc. w ŻNINIE

Generalny przedstawiciel na Polskę za wyjątkiem województw Poznańskiego i Pomorskiego

E. WIELGOSIŃSKI, Warszawa - Praga, Goławska 9.

Wiadomości z branży

MIĘDZYNARODOWY KARTEL STALOWY A HUTNICTWO POLSKIE.

Według nadeszłych do Katowic wiadomości — międzynarodowy kartel stalowy zaprzecza, jakoby wysłał zaproszenie na sesję styczniową kartelu do przemysłu polskiego. Informacje biura kartelu stwierdzają, że zetknięcia się z przedstawicielami polskiego przemysłu hutniczego należy oczekiwać nie wcześniej, jak w marcu, przyczem warunki, na podstawie których mogłoby nastąpić to spotkanie, nie mogą być inne, aniżeli we wrześniu 1927 roku. W tej sytuacji nie należy się liczyć z możliwością przystąpienia hut polskich do międzynarodowego kartelu, którego nieprzejednane stanowisko w stosunku do postulatów polskich zostało niezmienione i mało jest nadziei, aby w tym kierunku w najbliższym czasie nastąpiła jakaś zmiana, o ile ze strony polskiego przemysłu nie nastąpią zdecydowane posunięcia.

EKSPORT ŻELAZA NASZEGO DO PAŃSTW BAŁTYCKICH.

Eksport rąsz żelazny do Łotwy, Estonii i w niemałej mierze do Litwy ma mocne podstawy, zwłaszcza, iż wzajemian za eksportowane żelazo importujemy stamtąd szmelc. Trzeba przyznać, iż stosunki regulacyjne z temi krajami są nadzwyczaj poprawne, rozrachunki są pokrywane przez te kraje w ratach na Londyn, przyczem przez cały rok ubiegły nie było ani jednego protestu.

„ZJEDNOCZONE HUTY KRÓLEWSKA I LAURY“.

Rozpoczęły przebudowę fabryki rur „Huty Laura“ dla umożliwienia wytwórczości rur o większych średnicach. Również „Huta Bismarcka“ przystosowuje zakłady swe do produkcji rur o średnicy 500 mm., podczas gdy dotychczas produkowano rury do średnicy 330 mm. Równocześnie „Huta Bismarcka“ rozszerza stalownię przez wybudowanie nowego pieca Martenowskiego o pojemności 100 ton.

LOKAUT W NIEMIECKIM PRZEMYSŁE METALOWYM.

Przemysłowcy metalowi przeprowadzili zapowiadany lokaut w całym przemyśle metalowym środkowych Niemiec. Lokaut objął 50.000 robotników. Konflikt jest narazie bardzo ostry, gdyż żadna ze stron nie zdradza gotowości do ustępstw ani do pertraktacji. Strony przybrały postawę wyczekującą. Najprawdopodobniej wmsza się do tego ministerstwo pracy i podejmie akcję medjatorską.

NOTOWANIA TERMINOWE CYNKU.

Związek interesentów berlińskiej giełdy metalowej wniósł do Zarządu giełdy podanie, aby z dniem 1 lutego dopuszczono na giełdzie berlińskiej handel terminowy cynkiem uprawiany przed wojną. Warunki obrotu miałyby pozostać niezmienione, jednak projektowane jest, aby ilość, służąca za podstawę transakcyj i wynosząca dawniej 25 ton, została zmniejszona do 10 ton, jak to ma miejsce z ołowiem, cynkiem i miedzią.

PRZEDŁUŻENIE KARTELU DRUTU WALCOWANEGO.

Międzynarodowy kartel drutu-walcówki na ostatniem posiedzeniu w Brukseli postanowił przedłużyć umowę; kompletne porozumienie nastąpiło, ponieważ grupa belgijska i francuska wycofała swoje pretensje. Ustalono następujące kwoty: Niemcy 57,2%, Belgja 14%, Francja 23%, Luxemburg 6%; Czechosłowacja przystąpi prawdopodobnie do kartelu, który obecnie przedłużony został do 1931 r.

ZNIŻKA CENY ALUMINIUM.

Dzięki ulepszeniom, wprowadzonym w produkcji aluminium, producenci niemieccy obniżyli już ceny półfabrykatów, a jest mowa także o dalszej niżce, która wyniesie najprawdopodobniej od 10 do 15%.

NOWE WYDAWNICTWA

Czyniąc zadość ogólnie odczuwanej potrzebie, osobny komitet przystąpił do opracowania i wydania nakładem „Polskich Zakładów Wydawniczych, Sp. z o. o.“, w Katowicach, księgi adresowej Województwa Śląskiego.

Tom I. owego dzieła, zawierający spis ludności miast centrowych Województwa Śląskiego, spis firm przemysłowych i handlowych według branż, spis adwokatów, notariuszy i lekarzy, spis miejscowości Województwa Śląskiego itd., jest dla każdego przemysłowca i handlowca niezbędnym informatorem w kwestjach kredytowych, adresowych i podobnych, dotyczących przemysłu i handlu śląskiego.

Głównem zadaniem, jakie sobie komitet postawił, były trzy tezy, a mianowicie:

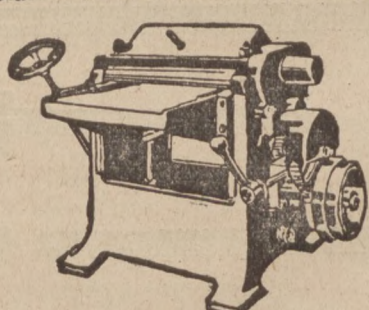
1. Przezroczystość w spisie branż firm przemysłowych i handlowych z zdolnością kredytową danej firmy według własnego podania.
2. Dokładność księgi w spisie ludności ściśle według danego materiału urzędowego.
3. Cena przystępna, umożliwiającą każdemu nabycie onego dzieła.

Wkrótce wyjsć mający tom II, zawierać będzie uzupełnienia i poprawki materiału tomu I, oraz spis przemysłu i handlu reszty i przyłączonych miast Województwa Śląskiego.

Cena za narazie wyszły tom I. wynosi zł 20.—, co należy uważać za cenę bardzo przystępną, będącą raczej propagandową niż opłatową za wartość.

Jedynym oddawcą onej księgi jest Bank Ludowy, Sp. z o. o., w Wodzisławiu, koło Rybnika, Rynek 4.

TELEF.
36

TELEF.
36

Własnej fabrykacji

obrabiarki do drzewa

najnowszej konstrukcji
i solidnej budowy.

Kompletne urządzenia stolarń i fabryk mebli

polecają po cenach umiarkowanych

S. SAMULSKI i Sp., PLESZEW

FABRYKA MASZYN i ARMATUR
ODLEWNIA i KOTLARNIA.

ELEKTRO- i RADJOTECHNIKA

ORGAN ZWIĄZKU PRZEDSIĘBIORSTW ELEKTROTECHNICZNYCH NA POLSKĘ ZACHODNIĄ.

Największa stacja nadawcza Europy — Zeesen.

Nowa ta olbrzymia stacja nadawcza została puszczona w ruch w Zeesen koło Königswusterhausen 37 km. od Berlina. Została ona zbudowana z polecenia Ministerstwa Poczty i przenosi wszystkie inne stacje nadawcze Europy nie tylko pod względem siły, lecz i technicznych urządzeń. Sześć rur wysyłkowych wykazuje sprawność 120 KW, antena wypromienia okragło 40 KW. Całe urządzenie daje się obsługiwać z jednego miejsca. Poszczególne aparaty zaopatrzone są w kierownice odległościowe i kontakty przyciskowe. Jeden przycisk kontaktu wystarcza do automatycznego uruchomienia poszczególnych części stacji nadawczej. Zakład składa się z dwu budynków i anteny. Budynki są projektu architekta Bruno Buch'a w nowoczesnym stylu przemysłowym z błyszczącymi klinkerami, zdobiacami fasadę. (Paskudna obrzydliwość stylu berlińskiego).

Główny budynek zawiera motory i maszyny, kierowniki, baterje, wzmacniacze, mierniki i wysyłacze, jak również warsztaty, składy materiałów i mieszkania służby. Chłodnia musiała być umieszczona w osobnym budynku. Do oziębiania — bardzo ważne zadanie przy rurowych wysyłaczach — służy woda deszczowa, zbierana w zbiorniku, wybudowanym w tym celu na dachu budynku.

Dach głównego budynku jest miedziany i odpowiednio uziemiony, w celu uniknięcia wpływów an-

teny na stację wysyłkową. Urządzenie wysyłkowe leży bezpośrednio pod środkiem anteny, która w formie litery T w kierunku zachód-wschód na dwu mastsach wysokości 210 m. jest zawieszona. Oddalenie słupów wynosi 450 m.

Stacja składa się z następujących części:

1. T. zw. wysyłacza sterowego do wysokich częstotliwości.
2. Wzmacniacza, który wzmacnia prądy telefonu (muzykę, mowę).
3. Urządzenia modulacyjnego, w którym drgania zostają wzmocnione i modulowane w rytmie muzyki lub mowy.
4. Wzmacniacza dzielności (6 wzmiankowanych rur wysyłkowych, każda po 20 KW wydajności).
5. Urządzenia wtórnego i
6. Anteny.

Nowa stacja wysyłkowa przejęła starą falę (1250 m), otrzyma jednak przy prawdopodobnie nowej regulacji rozdziału fal, inną długość. W ogólności starano się wyjść z zasady, że mała liczba bardzo silnych stacji, w rodzaju nowo wybudowanej musi zastąpić szereg pomniejszych istniejących stacji, a to w celu uniknięcia wzajemnych przeszkód; szerszy ogół widzi zaś rozwiązanie problemu uniknięcia przeszkód w uruchomieniu nadzwyczaj krótkich fal.

(h. s.)

Zastosowanie energii elektrycznej.

Odczyt inż. K. Straszewskiego w Stow. Techników Polskich.

Ostatnio odbyło się w Stowarzyszeniu Techników Polskich w Warszawie zebranie pod przewodnictwem p. prof. Podoskiego, na którym p. inż. K. Straszewski wygłosił odczyt na temat: „Zastosowanie energii elektrycznej”.

Ilość zużywanych na głowę ludności kilowat-godzin jest, do pewnego stopnia, miernikiem kultury i dobrobytu kraju; wzrost kultury zwiększa zapotrzebowanie energii elektrycznej, której instalacja wymaga odpowiednich środków pieniężnych, zastosowanie zaś energii elektrycznej wpływa dodatnio na dalszy rozwój kultury i dobrobytu w kraju.

W Polsce zużycie elektryczności wynosi 26 kłw.-godzin rocznie na człowieka, dochodząc na Śląsku do 300 kłw.-godzin.

W Anglii zużycie 110 kłw.-godzin, w Belgii 150 kłw.-godzin, a w Kanadzie 800 kłw.-godzin.

Obecnie Polska potrzebuje około 200 kłw.-godzin na głowę ludności, a więc prawie osiem razy więcej, niż posiada. Koszt zainstalowania potrzebnej ilości

energii elektrycznej wynosi około miljarde złotych. Zużycie energii wzrasta zatem rocznie około 10%; widocznym więc jest, jak dużo na tem polu pozostaje jeszcze do zrobienia.

W odczycie prelegent podał główne dziedziny zastosowania energii elektrycznej; oświetlenie, siła motorowa, trakcja elektryczna, elektrotermja, elektrochemja, a następnie przeszedł do zastosowania energii elektrycznej na wsi i w gospodarstwie domowym.

Oświetlenie elektryczne w warsztatach przemysłowych przyczyniło się do ułatwienia warunków pracy, a więc do zwiększenia i potanienia produkcji. Jako siła motorowa energia elektryczna zastępuje nie tylko siłę ludzką, ale i motory spalinowe lub parowe, ograniczając ich zużycie tylko do specjalnych warunków. Ameryka posiada 3500 kłm. kolei o trakcji elektrycznej, Niemcy 1300 kłm., Szwajcaria 1200 kłm., Francja 1000 kłm., Italia 950 kłm. itd. Elektryfikacja kolei przyspiesza ogromnie elektryfikację kraju, która rozwija się wzdłuż zelektryfikowanych linii kolejowych.

W krajach, w których robocizna jest droga, wzrasta zastosowanie elektryczności na wsi. Japonja stosuje energję elektryczną przy irygacji pól. Możliwym jest, że przy osuszaniu i melioracji Polesia energia elektryczna znajdzie zastosowanie. Wielkie możliwości rozwoju zastosowania elektryczności otwierają się w gospodarstwie domowym. W Ameryce zużycie roczne w gospodarstwie domowym wynosi zgó-
rą

20 milionów kilowatów, zaś obliczenia wykazują, że można je zwiększyć 10-krotnie.

W najbliższych latach należy oczekiwać u nas wielkiego rozwoju zastosowania elektryczności. Konieczną jest propaganda korzyści, wpływających z zastosowania elektryczności i podniesienie kultury, któreby stworzyło potrzebę zużycia elektryczności.

Zebraniu przewodniczył profesor Podoski.

Odezwa Komitetu Funduszu im. Tomasza Ruśkiewicza.

Polski świat elektrotechniczny poniósł wielką stratę przez gon ś. p. Tomasza Ruśkiewicza. Nader owocna Jego praca we wszystkich dziedzinach życia zawodowego i wielkie serce obywatelskie czyniły, że każde poczynanie Jego nacechowane było gorącym przejęciem społecznym i zagrzewało innych do czynu.

Jako główny organizator i prezes Polskiego Związku Przedsiębiorstw Elektrotechnicznych, położył ś. p. Tomasz Ruśkiewicz niespożyte zasługi na polu zjednoczenia różnych odłamów życia gospodarczego w dziedzinie elektrotechniki. Związek, pragnąc utrwalić pamięć tego niestrudzonego działacza, podjął inicjatywę utworzenia żelaznego funduszu stypendjalnego i nie wątpi, że myśl ta znajdzie gorący odzew w sercach wszystkich, którym postać i praca świetlanej pamięci Tomasza Ruśkiewicza była znana. W celu urzeczywistnienia podjętej myśli powołany został specjalny Komitet, który niniejszem zwraca się do wszystkich instytucyj społecznych, gospodarczych, związków, stowarzyszeń, firm i osób, które z rozwojem elektrotechniki mają łączność, by zechciały w miarę sił i możliwości przyczynić się do zrealizowania jego zamierzeń.

Fundusz, który ma być zebrany, winien wynosić około 25 000 złotych, aby odsetki od niego wystarczyły na ufundowanie stałego stypendjum dla studenta wydziału elektrotechnicznego Politechniki

Komitet nie wątpi, że składki na cel powyższy hojnie popłyną i polski świat elektrotechniczny potrafi w ten sposób oddać należny hołd Człowiekowi, który całe życie pracował dla innych, a tak mało pragnął dla siebie.

Bieliński Stanisław — Prezes Związku Elektrowni Polskich; Karśnicki Felicjan — Prezes Koła Warszawskiego Stowarzyszenia Elektrotechników Polskich; Kraushar Julian — Sekretarz Rady i Zarządu Polskiego Związku Przedsiębiorstw Elektrotechnicznych; Kühn Alfons — Prezes Związku Przedsiębiorstw Tramwajowych i Kolei Dojazdowych w Polsce; Kuźmicki Mieczysław — Dyrektor Związku Elektrowni Polskich; Okoniewski Zygmunt — Prezes Polskiego Związku Przedsiębiorstw Elektrotechnicznych; Olendziński Aleksander b. Prezes Koła Teletechników; Podoski Roman — Wiceprezes Stow. Elektrotechników polskich; Pożaryski Mieczysław — Prezes Stowarzyszenia Elektrotechników Polskich; Wasilewski Zygmunt — Redaktor, Prezes Koła Kielczan; Wilkoszewski Marjan — Prezes Zarządu Polskiej Ekspansji Gospodarczej.

Ankieta radjotechniczna w przemyśle i handlu.

Związek polskich przedsiębiorstw radjotechnicznych rozpiął wśród przemysłowców i kupców radjosprzętu ankietę, mającą na celu zdobycie ścisłych danych o rozpowszechnieniu krajowego wyrobu tej gałęzi wytwórczości w Polsce.

Kwestjonariusz ankiety w stosunku do przemysłowców radjotechnicznych dotyczy ilości zatrudnionych robotników, wysokości produkcji sprzętu oraz zapotrzebowania wyrobu krajowego w stosunku do wyrobów zagranicznych.

Kwestjonariusz ankiety do kupców stawia głównie pytania, w jakim stopniu dana placówka zaopa-

truje się w sprzęt pochodzenia krajowego, w jakim zaś zagranicznego. Inicjatywę tej ankiety należy powitać z uznaniem, gdyż może ona w znacznym nawet stopniu wyjaśnić braki, istniejące w dotychczasowej naszej produkcji, i po zaradzeniu im, osłabić dówóz zagraniczny. Narazie wiadome jest, że używane są już obecnie prawie wyłącznie odbiorniki krajowe, względnie budowane z części, przywożonych z zagranicy. Słuchawki i kondensatory krajowego pochodzenia również zaczynają już wypierać produkty zagraniczny. Ostatnio zaś powstały dwie większe wytwórnie transformatorów, produkujące je masowo.

Ze Związku Przedsiębiorstw Elektrotechnicznych

na Województwa Poznańskie i Pomorskie

Zarząd P. Z. P. E. na jednym z ostatnich posiedzeń uchwalił zwołać posiedzenie Rady P. Z. P. E., zwiększonej udziałem przedstawicieli wszystkich gałęzi wytwórczości elektrotechnicznej i dziedzin pokrewnych oraz przedstawicieli nauki i pracy.

Zebranie zagaill, przy nadzwyczaj licznyim udziale, prezes P. Z. P. E. inżynier Z. Okoniewski, który w treściwym przemówieniu przedstawił cel zebrania.

Postawione na porządku obrad dwie sprawy — traktatu handlowego z Niemcami i Wystawy Elektrotechnicznej na Powszechnej Wystawie Krajowej w Poznaniu w roku 1929 — wiążą się z sobą bardzo ściśle. Przemysł elektrotechniczny, jeżeli ma się rozwijać i zaspokoić zapotrzebowanie rynku krajowego, musi być chroniony racjonalnemi cłami, inaczej do-

tychczasowe wysiłki przemysłowców naszych pójdą na marne. W razie nieodpowiednich posunięć przy zawieraniu traktatu z Niemcami nasz przemysł elektrotechniczny z wyżyn rozkwitu zostanie zepchnięty w stan albo zupełnie nieczynny, albo w stan powolnego zamierania, a wtedy i Powszechna Wystawa w Poznaniu w r. 1929 odbędzie się bez udziału krajowego przemysłu elektrotechnicznego. Stan taki jest zupełnie nie do pomyślenia w państwie kulturalnem, i politycznie i gospodarczo niezależnem, gdzie przemysł elektrotechniczny odgrywa dominującą rolę.

Musimy pomóc naszym władzom przez współpracę z niemi, przedstawiając im cyfrowe dane, dotyczące przemysłu elektrotechnicznego, i prosić je o wezwanie naszego rzeczoznawcy do udziału przy omawianiu spraw tego przemysłu.

Po wyczerpującej dyskusji Rada uchwaliła wysłanie memorjału, który narazie jako projekt, był odczytany.

Memorjał uzupełniony będzie cyframi, które wzięte będą z rozesłanego wszystkim wytwórcom kwestjonariusza i będzie

Krajowa wytwórnia RADIO-APARATÓW Salon-Radjo-Kultura Sp. z o.o. Warszawa, Bielańska 22. Tel. 404-39.

Wytwórnia radio aparatów, prowadzona przez inżynierów fachowców. Wyszczególniona w masowej produkcji radio aparatów, poleca stale ostatnie nowości Radjotechniki, aparaty różnych typów, od detektorowych do 8-lampowych z doskonałym odbiorem całej Europy, w skrzynkach mahoniowych własnego typu (żaluzjowe). 4695 k

Na dogodnych warunkach! Ceny konkurencyjne!
Sprzedaż hurtowa i detaliczna. 4639

Porady fachowe techniczne bezpłatne.
Przeróbka starych aparatów na nowoczesne układy Neutrodyne.

Baterje kieszonkowe CENTRA

są pierwszorzędnej jakości,
odznaczają się wielką pojemnością elektryczną,
dają jasne i białe światło.

Centra

Odznaczeni we Lwowie 1926 r. MEDALEM ZŁOTYM na Ogólno-Polskiej Wystawie Budowlanej.

Inż. ST. CISZEWSKI i S-ka FABRYKA ARTYKUŁÓW ELEKTROTECHNICZNYCH BYDGOSZCZ, UL. SOBIESKIEGO 10a

Sp. z o. p.

— 2979 —

poleca ze składu:

Korki bezpiecz. Ed. — **Patrony** bezpiecz. D-II. — **Wtyczki** porcelanowe — **Paseczki** (Lamelki) topik. — **Bezpieczniki** tabl. i uniw. — **Śruby** stykowe — **Rozeznaki** d/rurki, kuhlo. — **Wtyczkowe** gniazda porcelanowe — **Wieszarki** izol. 10 mm 1/4", 3/8". — **Główki** bezpiecznikowe G-II, **Kończówki** kablowe i wiele innych.

Sprzedaż hurtowa • Wyrób własny krajowy • Ceny konkurencyjne

3982

Specjalność:

4828

Linka antenowa,
druty do połączeń,
gniazdka, śruby, kontakty i t. p.

„Helos” Poznań, Św. Marcin 68. Tel. 36-99.

Budowa kolektorów

NAWIJANIE PRĄDNIC i MOTORÓW ORAZ
REPERACJA WSZELKICH APARATÓW
LEKARSKICH I DENTYSTYCZNYCH

Warsztaty Elektro-Mechaniczne
Poznań, Łazarska 11.

4500

SKŁADY ELEKTROTECHNICZNE

PALATINE WIELKOPOLSKI Bydgoszcz,
Długa 37, tel. 13-43

Najtańsze źródło zakupu dla instalatorów i elektrowni
Reprezentacja 9 fabryk elektrotechnicznych. Składy konsygnacyjne na miejscu. Duży wybór. Pierwszorzędny towar
Cenniki na żądanie.

4431

ZJEDNOCZONE PRZEDSIĘBIORSTWA ELEKTRYCZNE

INŻ. **K. GAERTIG i SP.** T.Z.O.P.

Poznań

Pocztowa 26

ELEKTROWNIE KOMUNALNE PRZEMYSŁOWE WIEJSKIE

Instalacje oświetlenia
Urządzenia przemysłowe
z zapędem elektrycznym

AKUMULATORY
Naprawa
maszyn elektrycznych.

Budowa rozruszników, regulatorów.
aparatu elektrycznych, tablic rozdzielczych.

Adr. telegr. Energia **Telefon 3584:2582**

Turbiny wietrzne

Żurawie
Dźwigi
osobowe
towarowe
wielkogigant

Godła
reklamowe
elektryczne

podany w dniu 10 stycznia 1928 r., a więc do dnia 8 stycznia Biuro Związku musi mieć odpowiedź.

W dalszym ciągu zebrania Rada uchwała po dyskusji na temat Powszechnej Wystawy Krajowej w Poznaniu przyjąć pomieszczenie na Wystawę Elektrotechniczną w budynku, ofiarowanym przez Komitet Wystawy, z zastrzeżeniem, że szczegółowe wiadomości i ostateczne warunki zbada na miejscu w Poznaniu i przewiezie do powtórnego rozpatrywania dyrektor Związku, który w najbliższym czasie wyjedzie do Poznania.

Sprawa finansowa, jako zasadniczy postulat, musi być bardzo szczegółowo opracowana, przemysł bowiem elektrotechniczny, jako młody, nie może wyklądać na przeciąg dwóch lat sum tak dużych, jak tego żąda Komitet Wystawy.

Od budowy Elektrowni wystawowej Związek cofnął się w zasadzie, jako od imprezy, zbyt kosztownej i przewyższającej możność Związku. Sprawa powyższa została otwartą i rozstrzygnięcie jej będzie zależne od bardziej umiarkowanego stanowiska Komitetu Wystawy.

Dla większej orientacji zebranych odczytany był „Zarys Organizacji Zarządu Grup”. W tym wypadku więc Grupa oznacza naszą branżę elektrotechniczną, tj. firmy wytwórcze, handlowe i instalacyjne elektrotechniczne.

Brzmi on, jak następuje:

„Dla każdej grupy, przewidzianej w programie Powszechnej Wystawy Krajowej (zobacz par. 3-ci Warunków Ogólnych dla wystawców), utworzone będą Zarządy Grup. Prezesa, wiceprezesa oraz członków mianuje Zarząd Powszech. Wystawy Krajowej w porozumieniu ze związkami gospodarczymi. Zarząd grupy składa się z prezesa, wiceprezesa oraz 4—8 członków. Zarząd Grupy reprezentuje wszystkich wystawców danej Grupy i pozostaje z Dyrekcją P. W. K. w ciągłym i stałym kontakcie.

Do kompetencji Zarządu Grup należą następujące sprawy:

1. Reprezentacja przemysłowców danej grupy wobec władz Wystawy;
2. Zorganizowanie wystawców w obrębie grupy:
 - a) Pozyskanie jaknajwięcej wystawców w tym celu, aby każda dziedzina produkcji była reprezentowana na Powsz. Wystawie Krajowej; w związku z tem zebranie ścisłego materiału wystawowego, co do ilości firm, biorących udział w Wystawie w danej grupie, zapotrzebowanie powierzchni użytkowej przez poszczególnych wystawców oraz określenie obszaru dla całej grupy.

b) Wybór miejsca i celowe rozmieszczenie poszczególnych rodzajów produkcji tak, aby grupa przedstawiała na Wystawie jednolitą całość,

c) Zebranie życzeń wystawców, dotyczące kwestji transportowych i kwaterunkowych;

3. Zbieranie od poszczególnych wystawców należycie wypełnionych i prawnymi podpisami zaopatrzonych deklaracji, zawierających zamówienia na miejsca. W razie życzenia oddajemy Zarządowi Grup również ściąganie należności od członków Związku za dzierżawę stoisk, oraz akcję werbunkową na fundusze podstawowe i gwarancyjne dla Wystawy.

4. Wydawanie zaświadczeń poszczególnym wystawcom, że ich eksponaty są przez nich samych wykonane.

5. Propozycje kandydatów, jako sędziów i rzeczoznawców do sądów konkursowych.

Z powyższego wynika, że zadanie Zarządu Grup jest bardzo poważne, bo obejmuje całą pieczę nad urządzeniem Wystawy w obrębie grup. Ze względu na szczególną wagę tych spraw dla Wystawy moment sprawności w funkcjonowaniu Zarządów Grup odgrywa pierwszorzędne znaczenie i dla tego skład Zarządu nie powinien być zbyt liczny (4—8 osób), z drugiej strony musi uwzględniać, o ile to jest możliwym, element miejscowy, z którym będzie łatwiej komunikować się.

Wskazaniem jest dla większej sprawności pracy utworzenie — do pomocy Zarządowi Grupy — Zarządów Klas, których zakres działania będzie obejmował tylko przedsiębiorstwa, wchodzące do danej klasy. W Zarządach Klas przewidujemy tylko kierownika klasy i jego zastępcę, aczkolwiek przy silnie rozwiniętych klasach może zajść potrzeba liczniejszego składu.

Sprawę potrzeby tworzenia Zarządów Klas pozostawiamy do uznania Zarządu Grupy.

Zebranie zamknął prezes końcowem przemówieniem, zaznaczając, że porozumienie w obydwu zagadnieniach osiągnięto i Zarząd postąpi w myśl dyskusji i wyników zebrania.

Baczność!Baczność!

AUTOMOBILIŚCI I RADJOAMATORZY!
warsztat reparacyjny i Ładownia Akumulatorów pod firmą
„AKUMULATOR” 5446
Tel. 51-38. Poznań, ul. Podgórna 9. Tel. 51-38.
i proszę o łaskawe poparcie.
Firma „AKUMULATOR” właśc. E. ŻOŁUBAK.

Zakłady akumulatorowe systemu „TUDOR”

Spółka Akcyjna

Centrala w Warszawie, ulica Złota 35. Telefon 17-45.

FABRYKA W UTRACIE STACJA KOL. PRUSZKÓW.

Warsztaty reparacyjne i stacja do ładowania ul. Złota 35, tel. 404 94

Oddziały: w Poznaniu, ul. Mostowa Nr. 4-a, telefon 11-67.

w Bydgoszczy, ul. Błonia nr. 7, telefon 13-77.

w Łwowie, ul. Nabelaka Nr 21.

4622

Akumulatory stacyjne i przenośne oryginalnego systemu „TUDOR”. Katodowe i anodowe baterje akumulatorowe do radjo. Akumulatory do starterów samochodowych. Lampy przenośne akumulatorowe i lampy górnicze.

Wyłączna reprezentacja Ferro-Niklowych Akumulatorów
Edison Storage Betty Co. Orange N. J. Stany Zjednoczone.

Z tytułu posiadanej przez nas

REPREZENTACJI

na Województwo Pomorskie

**Pierwszej w Polsce fabryki
kołków stalowych i śrubek
„Zwój“ w Grudziądzu**

polecamy; Kołki stalowe (dyble) do instalacji elektrycznej, śrubki do kołków, wkrętki do metali, nity mosiężne. Ceny konkurencyjne. Towar pierwszorzędny. Cenniki, wzory na żądanie. 5329

„FERRUM“ Spółka Handlowa.

Bydgoszcz, ulica Cieszkowskiego 20. Telefon 665.

Bracia Deierling Poznań Składowa 4.

Polecamy: Gwoździe, druty, widły, szpadle, szufle, armatury do pieców, podkowce, śruby i łańcuchy. 5344

Szlifowanie cylindrów

30—200 m m $\varnothing$ z 1/100 m/m dokładności na specjalnej automatycznej maszynie do szlifowania cylindrów szwajcarskiego fabrykatu L. Kellenberger, Szwajcaria

Szlifowanie wałów korbowych

5019 k

Wykonuje się:

tłoki wszelkich rozmiarów

pierścienie tłokowe

sworznie tłokowe

stal chromniklowa cementowane i szlifowane z 1/100 m/m dokładnością

tłoki aluminiowe

we wszelkich rozmiarach

dostarcza szybko — precyzyjnie — tanio

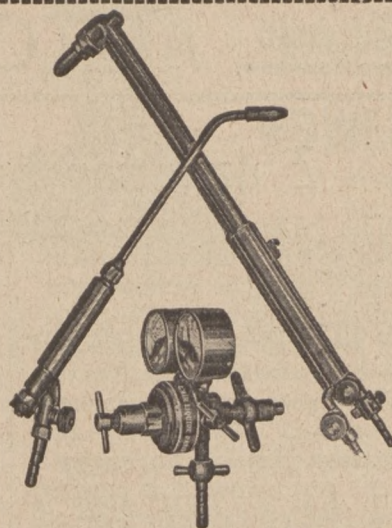
**Specjalne przedsiębiorstwo
tego rodzaju w Polsce**

R. Gunsch, Motory

5036

ul. Wielka 6 Poznań Tel. 3928

Warsztaty - Rabat Kosztorysy bezpłatnie

Aparaty

do cięcia
i spawania

Tow. Akc.

L'Air Liquide

dostarcza

Dom Handlowy

Antoni Bernhard

Poznań, W. Garbary 18. Tel. 12-59.
Łódź, ul. Andrzeja 7. Tel. 9-01. 4997

Rury mosiężne

29 i 30 mm $\varnothing$

Karnisze mosiężne

szyny mosiężne do schodów

kompletne i części poleca

Zb. Waligórski Wielkopolska Centrala Tapet

POZNA, Pocztowa 31.

5413

ŁAŃCUCHY

**GALL'a
EWART'a
FLEYER'a
ROLKOWE
i ROZDZIELCZE**

do samochodów, motocykli,
motorówek, traktorów i t. p.

Skład specjalny:

5142

**„ROTAX“
WARSZAWA
NIECAŁA 1 ÷ TEL. 154-87**

DZIAŁ AUTOMOBILOWY

Z dziedziny ochrony cłowej.

Jednocześnie z rozwojem światowego przemysłu automobilowego w wielu państwach wzrasta zainteresowanie do spraw eksportu i importu samochodów oraz do odpowiedniej regulacji wysokości cła przywozowego. Zagadnienia te traktowane są z wielką uwagą ze względu na często dość poważny udział przemysłu samochodowego w życiu gospodarczym danego państwa. Dla przykładu wystarczy wspomnieć o za-
stoju w amerykańskim przemyśle metalowym, spowodowanym przez zmniejszenie i wstrzymanie na pewien okres czasu produkcji w zakładach Forda celem przygotowania fabryk do wytwarzania nowego modelu. Niewątpliwie i w Europie przemysł samochodowy zajmuje poważne stanowisko w ogólnej wytwórczości wielu krajów, chociaż istnieją państwa nieposiadające własnej produkcji samochodów.

Jak w każdej niemal dziedzinie wytwórczości, tak samo i w światowym przemyśle automobilowym istnieje jako objaw naturalny stała wymiana wytworów pomiędzy poszczególnymi produkcjami, np. Ameryka, Anglia, Francja. Niemcy chociaż posiadają najpoważniejsze własne przemysły, jednak każdy z tych krajów sprowadza samochody obce, a wszystkie korzystają wzajemnie w różnym stopniu ze swojej produkcji. Spotkać więc można często w Niemczech samochody francuskie lub amerykańskie, tak samo we Francji maszyny niemieckie, lub włoskie.

Wymianę tę reguluje odpowiednia polityka cłowa. Naogół rozróżnić można trzy rodzaje polityki cłowej: a) politykę państw o wielkim przemyśle samochodowym, b) o średnim i małym i c) politykę państw nieposiadających własnego przemysłu automobilowego. Polityka cłowa pierwszych nie potrzebuje skierowywać w głównej mierze swych dążeń do ochrony własnego przemysłu, dlatego też stawki cłowe tych państw są stosunkowo mniejsze. W drugiej grupie państw o średnim i małym przemyśle samochodowym, lub państw, których przemysł ten pracuje w wyjątkowo trudniejszych warunkach — zauważyć można w polityce cłowej tendencję ochrony produkcji krajowej przez stosowanie wyższego cła przywozowego. Państwa, nie posiadające własnego przemysłu samochodowego rozumieją najczęściej doniosłość znaczenia automobilizmu w kraju dla całokształtu życia gospodarczego i stosują cło stosunkowo mniejsze, udzielając niektórym państwom poważnych zniżek konwencyjnych. Rzecz oczywista, że polityka cłowa w dziedzinie automobilizmu zależna jest również od wielu innych czynników.

Cło w Polsce, lub w Niemczech obliczane jest na podstawie wagi samochodu, natomiast w wielu innych państwach na podstawie wartości samochodu. Jedno z czasopism niemieckich *) podaje ciekawe zestawienie przeciętnej wysokości cła przywozowego, obliczonego w stosunku do wartości samochodów (cło konwencyjne):

Ameryka	25%
Anglia	33 1/3%
Niemcy	35%

Włochy	45%
Francja	45% (autonomiczne 180%)
Czechosłowacja	45%
Austria	47%
Belgia	65%

W Polsce przeciętne obciążenie importu samochodów wynosi 12%.

W ostatnim czasie zauważyć można w Niemczech dążenie do wydatniejszej ochrony cłowej. Państwowy Związek niemieckiego przemysłu samochodowego od pewnego czasu czyni starania o zdobycie lepszej ochrony cłowej i nie bez rezultatów: ostatnim sukcesem Związku jest nowela do niemieckiej taryfy cłowej z d. 21 grudnia 1927, która w rezultacie ogranicza w znacznym stopniu działalność montowni fabryk zagranicznych na terytorjum Niemiec. Dotychczas niektóre fabryki zagraniczne otwierały w Niemczech swoje montownie, korzystając z tego, że sprowadzane do Niemiec części składowe zarówno podwozi, jak i karoseryj były wolne od cła. Obecnie wyznaczono na części składowe samochodów stawki cłowe, które jednak niższe są od cła na samochody gotowe.

Dalsze dążenie Związku tego do wydatniejszej ochrony cłowej objawia się w ciekawym sporze, prowadzonym obecnie na łamach „Berliner Tageblatt” pomiędzy Związkiem a redakcją tegoż pisma. Związek niemieckiego przemysłu samochodowego stara się udowodnić, że Niemcy w stosunku do innych państw, posiadających własny przemysł samochodowy, mają najmniejszą ochronę cłową, bo chociaż cło w Ameryce wynosi 25%, więc jest nieco niższe niż w Niemczech, to jednak bez porównania gorsze warunki, w jakich pracuje przemysł niemiecki stwarzają potrzebę lepszej ochrony cłowej. Współpracownik „B. T.”, dr. Prie stara się natomiast bronić ogólnej linii polityki cłowej Niemiec i twierdzi, że ochrona przemysłu samochodowego jest dostateczna i wówczas tylko można byłoby zwiększyć wysokość cła, gdyby zagrożoną była egzystencja niemieckiego przemysłu samochodowego.

Sprawa ochrony celnej w Polsce narazie jest mniej aktualną, jednak z chwilą powstania krajowego przemysłu automobilowego będzie zagadnieniem pierwszorzędnej wagi.

St. G.

Dostarczamy

wszelkie klisze kreskowe
i autotypie w dobrym wykonaniu przy prędkiej dostawie

Drukarnia „KUPCA”

ul. Wielka 10 POZNAŃ Telefon 2277

ZAKŁADY
"EKOLOGOMIA"
BIELSKO WOJ. ŚL.

NASZE APARATY
 OCZYSZCZAJĄ
 W POLSCE
 OK. 50000000
 LITRÓW WODY
 DZIENNIE

OCZYSZCZANIE WODY

Zmiękczenie
 Filtrowanie
 Odżelezianie
 Odmangan.
 Destylacja
 Sferylizacja
 Odpowietrzanie
 Analizy etc.

w WARSZAWIE
 inż. **B. RUDZIŃSKI**
 Wilcza 39-4, tel. 322-63.

Wirówki
Dürkopp

ROWERY DÜRKOPP

Maszyny do szycia
 Maszyny specjalne
 Wszelkie części zapasowe
 Warsztaty reperacyjne, prace tokarskie i frezarskie. **Detail**

Dom Maszyn „WARTA” Poznań, Wielka 25
 Telefon 37-83. P. K. O. 204459. 4351

St. Weigt i Ska Łódź

PRODUKUJE:

KOTŁY „ESW” TYPU STREBLA
 KOTŁY „ESW” MIESZKANIOWE DO WODNEGO CENTRALNEGO OGRZEWANIA
 GRZEJNIKI (RADJATORY)
 KWASO: OGNIODOPORNE ODLEWY
 UTWARDZONE WALCE MŁYŃSKIE
 MASZyny POMOCNICZE DLA ODLEWNI
 RUSZTY
 PĘDNIE

3780

WYMAKACI LAURA

Tylko za pomocą
 osiągnąć można bez trudu szybkie pranie
 na rozżarzonych
 kulikowych

5-cio letnia
 gwarancja.

„LAURA”
 American Wringer Manufacture
 ZADĄC WSZĘDZIE

Biuro sprzedaży na całą Polskę: 3976
 „Laura” American Wringer Manufacture
 Sosnowiec, ul. Dekleria 13. Tel. 10-591 1-54

Łańcuchy

do żłórawi, dla kopalń i hut

Łańcuchy dla kolei żelaznych i okrętów
 wzorcowane i niewzorcowane,
 Łańcuchy do telewatorów,
 Łańcuchy Ewart'a, 3761/4074 t
 Łańcuchy Gall'ego,
 ze specjalnego żelaza i stali dostarcza
 po cenach fabrycznych

„Łańcuch”
 Fabryka Łańcuchów i Warsztaty Mechaniczne
 Król. Huta, ul. 3-go Maja 26.

ZAMKI I OKUCIA
 BUDOWLANE
 I MEBLOWE
 Specjalnie
„BASKWILE”
 wykonywane
TORUŃSKA

FABRYKA ZAMKÓW J. Broda
 TORUŃ, UL. KOSZAROWA 11-13. TELEFON 1441 i 1442
 Adres telegraficzny: „BRODABIURO” 5423

ŁAWIASKI MOSIĘŻNE

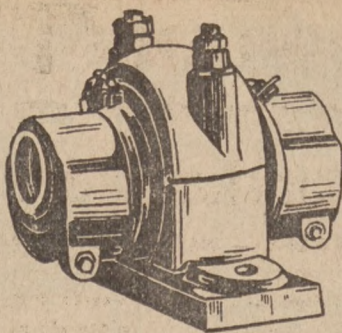
Taśmowe, zwykłe, krępowane, do
 zdjęć, klozetowe, parawanowe oraz
OKUCIA DO MEBLI MOSIĘŻNE
 i WYCIERACZKI DO OBŰWIA
 z „żelaza” taśmowego
 poleca
E. GALLAS i T. KRÝNSKI
 WYTWÓRNIĄ WYROBÓW METALOWYCH
 CIESZYN. 5340

Wytwórnia Pędni, Maszyn i Odlewnia Żeliwa
KRAWCZYK i S-ka
 w Zawierciu

Specjalność: PĘDNI, odlewy maszynowe i budowlane żeliwne i bronzowe, koła zębate stożkowe i czołowe.

STALE NA SKŁADZIE SPRĘGŁA CIERNE HILLA
 Całkowite urządzenia elewatorów i transporterów zbożowych, węglowych i innych.

OKNA ŻELAZNE.

WŁASNE BIURO w Warszawie,
 ul. Krucza 16, tel. 105-17.

Przedstawicielstwa

we wszystkich większych miastach
 Rzeczypospolitej.

3677

Artykuły do szlifowania

jak płótna, papiery, tarcze szlifiercze: ze szmerglu „Naxos“, korundu i karborundu. Minerale mielone, szmergiel i pomeks wszelkich grubości poleca

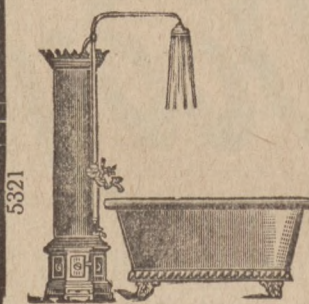
Haeberle i S-ka Tow. Kom.
 Pierwsza Polska Fabryka Wytwarzania Szmerglowych
 Grodzisk-Mazowiecki.

Wyroby fabryki nagrodzone złotym medalem na wystawie w Rzymie 1927 r.

Składnica w Poznaniu.

Przedstawiciel: Bronisław Koppé, Poznań,
 Gąsiorowskich 5. 2796 Telefon 62-35

A. STANEK

specjalna fabryka piecy i wanien kąpielowych wszelk. rodzaju.

Poznań

ul. Małe Garbary 7 a.

Telef. 33-50, Zał. w r. 1902.

46441

Przy zapotrzebowaniu proszę zażądać oferty

**Odzież
 zawodowa**

Szanowne
 Kupiectwo!

Niniejszem podaję do łaskawej wiadomości, że powiększyłem specjalny dział odzieży roboczo-zawodowej i polecam po cenach konkurencyjnych

własnej fabrykacji ubrania zawodowe; Odzież dla wszystkich zawodów; Spodnie do pracy celkowe, manszestrowe, kamgarnowe; Kamizelki, marynarki, bluzy etc. Płaszczki i kitle dla lekarzy, chemików i od kurzu; Fartuchy dla różnych zawodów; Bluzy i jakl dla cuklerników.

4568

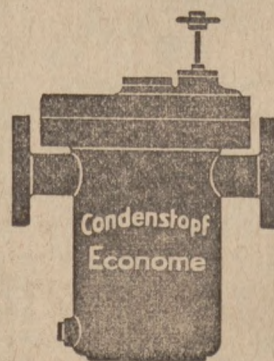
Ubrania kotłowe, szoferskie i ślusarskie oraz wszelką odzież do pracy

Polecając się przy jakimkolwiek zapotrzebowaniu łaskawej pamięci, kreślę

z poważaniem

1409

Stefan Jezierny — Poznań, Wrocławska 37.

FABRYKA OGRZEWAŃ
 CENTRALNYCH I APARATÓW
 INŻ. J. H. B. TEEPE

**GARNKI
 kondensacyjne**

jako 20-let. specjalność:
 30 000 sztuk w ruchu.

Łódź, Kopernika 40

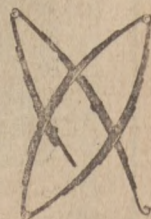
4136

**Mechaniczna wytwórnia
 osi powozowych, wozowych i resorów**

Józef Tyszką

Warszawa, Żelazna nr. 89.

Konto czekowe w P. K. O. nr. 6157.
 4208

Telefon 124-92

Imponujący rozwój fabrykacji dykt klejonych w Polsce.

OKOLICZNOŚCIA NIEPOMYSŁNA — NADMIERNY EKSPORT SUROWCA DO NIEMIEC.

Onegdaj przedstawiciel Agencji Wschodniej uzyskał wywiad z p. dr. Stefanem Bennim, dyrektorem Związku Fabryk Dykt i Fornierów. Zapytany o obecną sytuację na rynku dykt klejonych, oświadczył p. Benni:

— Obecnie prosperuje w kraju około 20 fabryk dykt klejonych, które z roku na rok zwiększają swoją produkcję. Pomyślną okolicznością dla rozwoju tej gałęzi przemysłu naszego jest stały wzrost zapotrzebowania na dykty zagranicą. Produkcja polska wywożona jest mniej więcej w czterech piątach, a tylko piąta część pozostaje w kraju. Niektóre fabryki wywożą więcej, bo nawet ponad 90 proc. swej wytwórczości. Najlepiej odzwierciedla stan rzeczy cyfry następujące:

W r. 1927 wywieziono zagranicę 135.999 m. sześciennych wyrobów olszowych, podczas gdy w kraju skonsumowano tylko 34.000 m. sześciennych. Wywóz ten sięga sumy 50.000.000 zł. rocznie, stanowi tedy nader poważną pozycję w naszym bilansie handlowym. Polska jest poniekąd w położeniu korzystnym, gdyż posiada bardzo znaczne ilości olszyny. Są jednakże i poważne trudności i przeszkody.

— Jakież to trudności?

— Po pierwsze — zbytnia zależność produkcji naszej od Anglii. Całą niemal naszą produkcję eksportową zakupuje Anglia, i dopiero od kupców angielskich nabywają towar inne kraje. Skoncentrowanie handlu naszymi dyktami w rękach angielskich sprawia, że przemysł nasz osiąga ceny znacznie gorsze, niżby mógł osiągać w innych warunkach. Ceny dyktują Anglicy, a mogą to czynić dlatego, że oni właściwie finansują naszą produkcję, czy to przez udzielanie kredytów na zakup surowca, czy przez nabywanie zgóry całej produkcji danego zakładu. Anglicy są obecnie w sytuacji o tyle korzystnej, że chwilowo odczuwa się pewien nadmiar naszych dykt, z tego powodu, że rynek niemiecki jest dla nas zamknięty. Sprawa rynku niemieckiego jest dla przemysłu dykt specjalnie doniosła.

— Może więc pan dyrektor zechce ją szczegółowo omówić?

— W czasie wojny celnej z Niemcami wytworzyła się sytuacja wysoce paradoksalna: Niemcy w pewnym momencie zabronili zupełnie wwozu dykt polskich. Oczywiście, naturalną odpowiedzią na takie zarządzenie byłoby zakazanie wywozu surowca polskiego do Niemiec. Tymczasem stało się inaczej: zakazu wywozu surowca nie wydano, i olszyna polska płynęła do Niemiec w wielkich ilościach, dając Państwu naszemu pewien doraźny zysk, ale podkopując zarazem byt polskich fabryk dykt. Nasze czynniki miarodajne prowadziły w tym względzie politykę nader krótkowzroczną. Nie zrozumiano śmieszności postępowania, polegającego na tem, że wzamian za bojowe zarządzenia niemieckie pozwoliło się na nieograniczony eksport do Niemiec surowca, umożliwiającego Niemcom rozwój ich własnego przemysłu dyktowego. Cyfry są niezmiernie wymowne. Wywieziono:

w r. 1924 —	34 699.5 ton surowca, w tem do Niemiec	22 473.5
w r. 1925 —	39 983.5 ton surowca, w tem do Niemiec	22 303.7
w r. 1926 —	65 317.3 ton surowca, w tem do Niemiec	37 138.2
w r. 1927 —	137 591.8 ton surowca, w tem do Niemiec	110 820.6

(cyfry za r. 1927 dotyczą tylko pierwszych trzech kwartałów).

Postaniliśmy więc bardzo szlachetnie: Niemcy zabronili nam wwozu dykt, a myśmy im wspaniałomyślnie oddali nasz surowiec. Skutki tego dają się już we znaki: nasz drzewostan jest tak przetrzebiony, że jeszcze parę lat takiego eksportu, a musielibyśmy pozamykać fabryki w braku surowca.

Dzięki długotrwałym staraniom i zabiegom udało się ostatnio uzyskać zmianę w tej dziedzinie, mianowicie z dniem 15 stycznia

weszło w życie rozporządzenie, które m. in. wprowadza tak upragnione cło na wywóz surowca. Wynosi ono 1.50 od 100 kilo. Nie jest to jeszcze cło dostateczne i nie zmieni ono radykalnie obecnej sytuacji, w każdym razie doceniamy to, jako krok dla naszego przemysłu korzystny.

— Jakie cło byłoby konieczne, aby dać dostateczną ochronę przemysłowi?

— Musiałoby ono odpowiadać cłom prohibicyjnym na dykty polskie, jakie obowiązywały w Niemczech jeszcze przed wojną celną. Wynosiły one 3 funty ang. o 1 metra sześć.

— Czy w prowizorium z Niemcami uwzględniono sprawę wywozu dykt?

— W prowizorium o sprawie tej nie zapomniano, lecz ją wyraźnie wyeleminowano, odkładając jej załatwienie do dalszych pertraktacji.

W każdym razie trzeba podkreślić z całym naciskiem, że trwanie w dalszym ciągu zakazu wwozu dykt do Niemiec uważamy za zjawisko w najwyższym stopniu anormalne. Z chwilą bowiem, kiedy się przystępuje do rokowań, powinny ipso facto upaść wszelkie zarządzenia o charakterze wybitnie bojowym. A taki właśnie charakter nosi, bez wątpienia wspomniany zakaz. Jest tedy zadaniem czynników rządowych wpłynąć na zniesienie zakazu wwozu dykt polskich do Niemiec. Zniesienie tego zakazu rozluźni nasz rynek, pozwoli nam uniezależnić się od Anglików, osiągnąć wyższe ceny i wzmocnić poważnie produkcję, zwiększając wywóz produktów gotowych przy jednoczesnem ograniczeniu eksportu surowca. Nie trzeba nikogo przekonywać, że bilans handlowy wyjdzie na takim przesunięciu dobrze.

Po omówieniu spraw eksportowych, najbardziej dla przemysłu dyktowego żywotnych, zapytujemy jeszcze p. dyrektora Benniego o pewne szczegóły natury technicznej:

— Skąd fabryki czerpią surowiec?

— Olszyna znajduje się przeważnie w lasach prywatnych. Wiele z nich należy do fabryk, inne fabryki muszą surowiec zakupywać. Fabryki, posiadające własny surowiec, bardzo często wolą sprzedawać olszynę surową na eksport, niż produkować dykty, gdyż taka kombinacja bardziej im się przy dzisiejszych wysokich cenach surowca opłaca. Ceny olszyny poszły w górę w ciągu ostatniego roku o 40% i wynoszą obecnie 34 szylingi za m. sześć. I-go gatunku. Surowiec dostać można tylko za gotówkę, którą płaci się w chwili załadowania.

— Do jakich krajów sprzedaje się dykty?

— Gros produkcji zabiera Anglia, z innych większych odbiorców wymienić trzeba Włochy, które biorą zwłaszcza gatunki cienkie, przeznaczone do produkcji samolotów. Wogóle dykty polskie używane są do wyrobu: skrzynek, mebli, domków mieszkalnych, oszalowań, boazerji i wymienionych już aeroplanów. Poziom produkcji jest bardzo wysoki, potrafimy już robić dykty grubości siedmiu ósmich milimetrów, złożone z trzech płytek. Ceny są różne, rozpoczynają się od 8 funtów za metr sześć, a sięgają 100 funtów (dla gatunku najcieńszego). Przeciętnie jednak wynoszą około 10 funtów.

— Na jakich warunkach odbywa się sprzedaż?

— Zagranicę sprzedaje się towar z tem, że nabywca wpłaca 80% należności przy naładowaniu na okręt, a pozostałe 20% po otrzymaniu. Niektóre, najbogatsze firmy mają własne ekspozytury w Londynie i Buenos Aires.

— A sprzedaż w kraju?

— Sprzedaż w kraju gra rolę stosunkowo mniejszą, gdyż tu sprzedaje się niemal wyłącznie gatunki najpośledniejsze, 8-o funtowe. Sprzedaż odbywa się wyłącznie za gotówkę.

Czy przemysł dyktowy rozwija się.

— Tak, i to bardzo intensywnie. Dwie fabryki, które musiały wstrzymać produkcję z powodu omówionych wyżej trudności, przygotowują się już do wznowienia działalności w przewidywaniu eksportu do Niemiec. Nadto dwie wielkie nowe fabryki są w budowie (w Warszawie i w Mostach), a niemal wszystkie inne powiększają

i ulepszą swoje urządzenia.

Można mieć nadzieję, że przemysł ten stanie się w najbliższej przyszłości w obliczu wielkich możliwości rozwojowych, jeżeli tylko czynniki rządowe zechcą mu pójść na rękę przez uwzględnienie jego potrzeb w czasie pertraktacji z Niemcami i przez odpowiednią politykę celną.

Trudności w przemyśle budowlanym na Górnym Śląsku.

Przedsiębiorstwa budowlane na G. Śląsku przechodziły po sezonie ubiegłym bardzo ciężki kryzys, pracując w specjalnie niekorzystnych warunkach.

Na G. Śląsku (jak zresztą w całej Polsce) budował w pierwszym rzędzie Rząd, t. j. województwo, gmina za pieniądze także rządowe i nieco wielki przemysł.

Jedną z największych bolączek przemysłu budowlanego jest zupełny brak kapitału obrotowego: banki prywatne nie udzielają kredytów otwartych, a jeśli udzielają, to pod zabezpieczenie hipoteczne, względnie nieco krótkoterminowego kredytu wekslowego.

Wobec tych ciężkich warunków wśród przedsiębiorców budowlanych panuje nadzwyczaj ostra konkurencja. To też w swych ofertach kalkulują oni minimalne zyski, bo od 5—10%. Byłoby to wszystko jeszcze do zniesienia, gdyby te zyski dało się łatwo zrealizować, lecz tu powstaje następująca trudność: Przedsiębiorstwa budowlane muszą składać tytułem wadium 10% od kosztu budowli, z tem, że pierwsze 5% wpłacają przy otrzymaniu zamówienia, drugie zaś 5%, zatrzymywane przez rok, strąca się po przejęciu budowli. I tu władze rządowe bardzo są niepunktualne w zwracaniu tych należności przedsiębiorstwom budowlanym.

Ostatni sezon był specjalnie niekorzystny. Ze strony rządu padło hasło „ceny stałe” i rzeczywiście ceny materiałów budowlanych od lipca 1926 r. do lipca 1927 r. nie podniosły się. Na tej podstawie przedsiębiorstwa kalkulowały swe kosztorysy, lecz oto już w sierpniu 1927 r. ceny materiałów budowlanych zaczęły iść w górę. Ożywienie ruchu budowlanego i zapotrzebowanie robotnika wywołało z tej strony pierwsze żądanie podwyżek. W czerwcu udzielono 5% podwyżki. Na ogół materiały budowlane w ciągu sezonu poszły w następującym stosunku w górę: Cegła o 55% — 65%, wapno 8%, piasek 8%, drzewo o 33%, cement o 9%, żwir o 6%.

Trzeba brać pod uwagę, że cegła w budownictwie stanowi 23% wszystkich zużywanych materiałów, zbyteczne jest więc komentowanie tego, jaki to dało rezultat dla przedsiębiorców budowlanych po zawartych umowach. Rozwój przemysłu budowlanego jest dziś w Polsce najważniejszym czynnikiem w zażegnaniu panującego bezrobocia. Nie trzeba lekceważyć, że 1 robotnik w przemyśle budowlanym zatrudnia 3 robotników w przemysłach pochodnych. Pewna większa względność dla tego przemysłu ze strony władz rządowych i lepsze warunki są bardzo wskazane dla większego ożywienia tegorocznego sezonu budowlanego.

Niema głodu mieszkaniowego w Jugosławii.

Korespondent białogrodzki poczytnego „Kurjera Warszawskiego” donosi o niesłychanym tempie, w jakim rozbudowuje się i rozwija stolica Jugosławii. Szczególnie przybysza z dalekiej Polski, przyzwyczajonego do żółtawej gospodarki magistratu warszawskiego, uderza i zadziwia ta szybkość, z jaką „Opsztina grada Belgrada” zamienia zrujnowany i zburzony przez wojnę Białogród w zupełnie nowoczesne i imponujące miasto europejskie.

Już pomijawszy fakt, że w ciągu 10-ciu lat zaspokoiono najzupełniej głód mieszkaniowy przez powstanie całych dzielnic nowych i komfortowych domów, lecz trzeba specjalnie podkreślić troskę magistratu białogrodzkiego w doprowadzeniu miasta do stanu odpowiadającego wymaganiom kulturalnego Europejczyka.

Więc podziw naprawdę wzbudza ten rozmach amerykański, z jakim prowadzone są roboty przy układaniu nowych jezdni i chodników, przy zaprowadzaniu kanalizacji i wodociągów, przy oświetlaniu i upiększaniu miasta, które jeszcze do niedawna przypominało w najlepszym razie nasz Łowicz czy

Kutno. Jest to niezawodnie zasługą samorządu białogrodzkiego.

Skoro już mowa o samorządzie, należy wspomnieć o wydawanym od kwietnia 1926 r. w Białogrodzie miesięczniku pt. „Opsztina” (gmina), którego redaktorem jest znany jugosłowiański ekonomista, p. dr. M. Stojadinowicz. Miesięcznik ten jest poświęcony zagadnieniom samorządu miejskiego i wiejskiego i badaniom wzajemnych stosunków ekonomicznych miasta i wsi. „Opsztina” wychodzi w języku serbskim, ale artykuły autorów-cudzoziemców drukowane są w oryginalnym brzmieniu z tłumaczeniem na język serbski. W zeszytach, które się dotychczas ukazały, znajdujemy artykuły takich powag, jak francuskiego ministra Herriot'a, kanclerza austriackiego Seipla i innych działaczy i uczonych europejskich na polu samorządu miejskiego i wiejskiego. W najbliższym czasie ma się ukazać specjalny numer poświęcony Polsce i jej samorządom, gdzie głos zabiorą wybitni nasi działacze w tej dziedzinie, do których się zwrócił niestrudzony redaktor „Opsztiny”, p. Stojadinowicz.

Wiadomości drobne

CZY BĘDZIEMY MIELI NADPRODUKCJĘ CEGŁY?

Ceny cegły utrzymują się na niezmiennym poziomie. Według zdania fachowców produkcja w r. b. przewyższy znacznie produkcję roku 1927, gdyż wielu ceramików uruchomiło swoje cegielnie dopiero latem 1927 roku, wielu podwyższyło produkcję przez inwestycje, a wreszcie powstał cały szereg nowych cegielni. W roku bieżącym spodziewać się należy raczej nadprodukcji aniżeli braku cegieł. Wyrób cegieł ożywi się wydatnie wskutek udzielenia przez Bank Gospodarstwa Krajowego znacznych kredytów dla cegielni.

RUCH BUDOWLANY W KATOWICACH.

W pierwszym półroczu roku bieżącego ma być wykończona budowa 450 domków robotniczych w Siemianowicach, Welnowcu, Mysłowicach, Świętochłowicach i Załężu. Oprócz tego projektuje województwo budowę dalszych 1060 domków kosztem 16 milionów złp. Koszt domku ma wynosić 14 500 zł i może być spłacany przez 42 lata.

SKUTKI WYWOZU SUROWCA DRZEWNEGO.

Na pograniczu polsko-wschodniopruskim powstało po stronie niemieckiej ostatnio 35 większych tartaków, które przerabiają wyłącznie surowiec drzewny z Polski. Jest to rezultatem systematycznej polityki celnej niemieckiej, zmierzającej do poderwania przemysłu tartaczego w Polsce i do forsowania przywozu drzewa nieobrobionego z Polski.

Z rynku materiałów budowlanych, metali i wyrobów metalowych.

MATERIAŁY BUDOWLANE I DRZEWO.

Poznań, 31. 1. Ostatnio notowano: Cement Portlandzki za beczkę 200 kg. 23 zł. — 180 kg. 21 zł. — za worek 50 kg. 6.50 zł, wapno hydrauliczne za beczkę 150 kg. 13 zł, wapno gaszone za beczkę 8 zł.

Bydgoszcz, 31. 1. Ceny hurtowe za metr kwadratowy. Parkiety eksportowe 6 sh fr. wagon Bydgoszcz. Parkiety krajowe I kl. zł 14, loco Bydgoszcz. Parkiety krajowe I kl. zł 17—18 wraz z położeniem (wraz z robotami parkieciarskimi). Z powodu rozpoczęcia się robót sezonowych parkieciarskich w tym dziale przemysłu daje się zauważyć większe ożywienie. W związku z tem zapotrzebowanie jest silniejsze przy tendencji zwyżkowej.

METALE I WYROBY METALOWE.

Katowice, 30. 1. Zapotrzebowanie na metale utrzymują się na stosunkowo niezłym poziomie, odchylenie zniżkowe wykazuje li tylko cyna, ceny pozostałych metali bez zmiany. Notowano przy zamówieniu do 30 ton blachy cynkowej Ł 33.15, — przy zamówieniach ponad 30 ton Ł 33.5 za tonę. Ceny orientacyjne metali za 100 kg.: Cynk surowy 113.40—113.75, cynk rafinowany 115.50—116, blacha cynkowa 144—145, ołów hutniczy 91.50—92, blacha ołowiana 126.40—126.75, rury ołowiane 126.40—126.70, rury ołowiane z twardego ołowiu 135—135.50, drut ołowiany normalnej grubości 126 do 126.50, śrut 153—154. Metale stare i miedź stara 260—270, bronz 235 do 225, mosiądz 170—190, w dużych ilościach stara miedź u nas Ł 55—56, w Niemczech Ł 60 za tonę. Ceny loco odlewnia za 1 kg. Mosiądz-pręty lub tuleje 3—3.10, bronz-pręty lub tuleje 3.40—3.50, odlewy brązowe 3.60—3.80. Bronz fosforowy pręty lub tuleje 3.90—4.00, odlewy 4.20—4.40. Bronz manganowy 3.80. Bronz manganowy kuty z wielką wytrzymałością 4.70—4.90. Najlepszy bronz kuty djamentowy o wytrzymałości do 100 kg. zł 15 za 1 kg. Miedź kuta okrągła ponad 20 mm grubości fr. szw. 3.20 za 1 kg. Miedź płaska grubości ponad 20 mm. fr. szw. 3.90, za cieńsze dochodzi dopłata.

Nowy Bytom, 31. 1. Surówka odlewnicza Huty Pokoju Nr. 1 (Friedenshütte), P. G. S. — reprezentacja Spółka Akcyjna Józef Wdowiński w Warszawie, Sienna 11, cena za tonę 210 zł loco stacja Nowy Bytom.

Warszawa, 31. 1. Dom Handlowy A. Gepner, Warszawa, Grzybowska 27 notuje następujące orientacyjne ceny w złotych za kg.: cyna Banka w blokach 13.75, ołów hutniczy 1.25, cynk hutniczy 1.42, blacha cynkowa — cena zasadnicza 1.60, antymon 3, aluminium hutnicze 5.10, blacha miedziana — cena zasadnicza 4.35, blacha mosiężna 3.60—4.50.

Warszawa, 30. 1. Syndykat fabryk gwoździ i drutu od 19 bm. wprowadził nowy system notowań loco stacja odbiorcza bez względu na odległość; ceny gwoździ również podane są za 100 kg.; jednak w opakowaniu pozostają nadal rosyjskie skrzynki pudowe o 16 kg. zasadnicze ceny za 100 kg. loco stacja odbiorcza wynoszą: gwoździe zł 65, handlowe 10— $\frac{1}{2}$ ", dopłata zł 8, 4", — dopłata 9 zł 3 $\frac{1}{2}$ " zł 11; papiarki 1" — zł 50—55; sufitowe 1—1 $\frac{1}{2}$ " — zł 35; drut zł 80, pocynkowany zł 97; od tych cen udzielane są rabaty w zależności od ilości zakupowanego towaru od 5—10%; warunki płatności różne — zwykle 25% gotówki, sytuacja obecna bez ruchu z powodu martwego sezonu w budownictwie.

Warszawa, 1. 2. Na rynku drutu i gwoździ ruch panuje słaby. Rozpoczęcie zakupów sezonowych (wiosennych) powinno nastąpić już za 2—3 tygodnie. Spodziewają się naogół w handlu, iż prowincja w roku bieżącym robić będzie więcej zamówień, niż w sezonie ubiegłym. Fabryki pracują intensywnie i produkują na zapas. Rabaty zasadnicze pozostały bez zmiany, natomiast wprowadzono rabaty od obrotu: dla odbierających ponad 100 t. kwartalnie — 1%, ponad 150 ton — 2%, ponad 225 ton — 3%. Ceny zasadnicze za 100 kg. fr. st. odbiorcza (w całym kraju) ustalono jak następuje: gwoździe 65 zł, druty ocynkowane 97 zł, druty białe i inne 80 zł.

Berlin, 31. 1. Ceny w markach niemieckich za 100 kg. Miedź elektrolityczna, dostawa zaraz cif Hamburg, Brema lub Rotterdam (za 100 kg.) 135%. Oryginalne aluminium hutnicze 98—99% w blokach, sztabach walców, i ciągniętych 210, — dtto w sztabach walc. i ciągniętych 214. Nikiel czysty 98—99% 350. Antymon Regulus 95—100.

ZŁOTY W DNIU 31 STYCZNIA 1928 ROKU.

Gdańsk przekaz 57.51—57.65, gotówka 57.55—57.69. Zurych przekaz 58.20. Nowy Jork przekaz 11.25, Londyn przekaz 43.45, Ryga przekaz 59.50, Berlin przekaz na Warszawę 46.975—47.175, przekaz na Poznań 46.975—47.175, gotówka grube 46.80—47.20, Budapeszt gotówka 64.10—64.40, Mediolan przekaz 212.50, Praga przekaz 377%.

Siatki i Plecionki druciane wszelkiego rodzaju.

JÓZEF HESSE SPADKOB.
Fabryka siatek druczanych
w ŁODZI ul. ANDRZEJA 40

40071

Kto urządza sobie

lub powiększa, albo modernizuje warsztat mechaniczny ślusarski, kowalski lub stolarski powinien odwiedzić w własnym interesie magazyn najnowszych maszyn, najpraktyczniejszych narzędzi, aparatów i przyborów technicznych.

4598

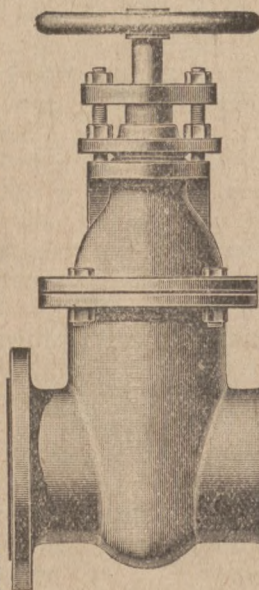
Biura techn. inż. Józefa Weingrüna
Kraków, Groble L. 17—19, Tel. nr. 2145.

Fachowa porada bezpłatna.

„SAM” SPÓŁKA AKCYJNA MÜNSTERMANN

KATOWICE

Tel. 11 i 577 Adr. tel. SAM
Odlewnia żelaza i brązu
Fabryka maszyn i armatur

Ciężkie armatury dla przewodów parowych, wodnych, gazowych, naftowych i to: zasuwy i zawory, żelazne i stalowe. Kurki, garnki kondenz., hydranty pod- i nadziemne, studnie uliczne i hydrantowe, stojaki itd. Przybory kanalizacyjne i wodociągowe: uchwyty, aparaty nawiertnicze, kształtki i t. d.

BRONZY FOSFOROWE
i specjalne w odlewach każdego rodzaju - - -

BRONZY KUTE
w sztabach o wytrzymałościach aż do 100kg/mm²

Reprezentacja na Wielkopolskę i Pomorze:
WŁAD. JEZERSKI, Poznań, Słowackiego 38 tel. 69-47
na Kongresówkę: 5212
PAWEŁ JASIŃSKI, Warszawa, Żórawia 9. Tel. 191-71

Wypielacze rzędowe.

Kiedy jesienią zakup wypielaczy ma z reguły przebieg spokojny, przypada główny sezon tych maszyn na wiosnę, przyczem przezorni handlarze już teraz z całą intensywnością opracowują swych klientów dla sfinalizowania przewidzianych transakcji.

Postulaty, jakie stawia nowoczesna kultura rolna pielęgnacji rośliny podczas jej wzrostu, przynoszą ze sobą coraz szersze stosowanie wypielaczy w gospodarstwach rolnych, jakkolwiek nieskończona różnorodność ziemi uprawnej pod względem jej rodzaju, powierzchni i zawartości wilgoci niesłychanie utrudnia i ogranicza ich pożyteczne użytkowanie. Rolnik staje przeto przed trudnym zadaniem wyboru z wielkiej ilości różnych noży najwłaściwszych na dane warunki gleby i często zauważyć można w tym kierunku popełniane błędy. Starania fabrykantów zmierzają do stałego ulepszania tych maszyn, dlatego każdy prawie sezon przynosi ze sobą nowość i poprawki. Wprawdzie zasadniczych zmian w dziale wypielaczy zauważyć nie można i stare dwa typy, dźwigniowy i równoległobokowy, w dalszym ciągu dominują. Na pytanie, który z tych dwóch typów górnie, nie znajdujemy odpowiedzi ani w teorii ani w praktyce, najprawdopodobniej o stosowaniu jednego lub drugiego decydują raczej względy upodobania a nie konstrukcji. Nowości, które ukazują się przy wypielaczach, odnoszą się zatem przeważnie do udoskonaleń istniejących konstrukcji.

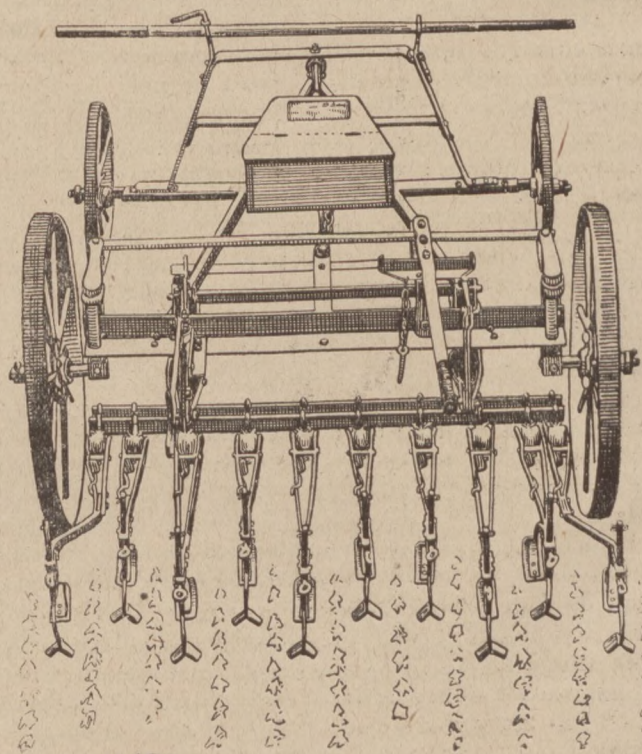
Rolnictwo nasze posługuje się wypielaczami zarówno krajowej wytwórczości jak i obcego pochodzenia, przyczem wśród tych ostatnich przeważają fabrykaty niemieckie, które także i w tej dziedzinie odgrywają rolę produkcyjną.

Szczególnie dwa typy niemieckich fabrykatów, a mianowicie wypielacz Hardera i drugi Hey'a, wysunęły się na czoło i spotkały się z żywym zainteresowaniem ze strony rolników, niekiedy nawet nieusprawiedliwioną szkodą dla własnych fabrykatów, o których mowa będzie poniżej. Wypielacz Hardera, należący do typu równoległobokowych, wykazuje w ogólnej budowie te same właściwości, co dotychczasowe i składa się z przodka przesuwanego, kierowanego dźwignią lub zębatką, oraz maszyny z umieszczonymi za kołami tylnymi dwoma równoległymi ramami, do których przymocowane są narzędzia pielęgnujące, prowadzone na równoległobokach. Cechą charakterystyczną jest to, że funkcję zagłębiania narzędzi pracujących, którą przy dawniejszych systemach wypielaczy osiągnano przez obciążanie ciężarkami, spełniają sprężyny, które zarazem dokonują wyłączenia narzędzi z pracy. Przy każdym równoległoboku umieszczone są osobne małe sprężyny spiralne, wywierające nacisk na narzędzie i pozwalające się każda dla siebie jeszcze naciągnąć i w ten sposób ustalać zagłębienie każdego poszczególnego narzędzia. Położenie narzędzi plewających podczas pracy jest bezwzględnie na zapuszczoną głębokość zawsze równoległe do ziemi. Zapomocą rolek prowadzących lub też płozów osiąga się utrzymywanie narzędzi roboczych w ustalonej głębokości. Zastąpienie ciężarków sprężynami jest nowością bardzo właściwą, odciażającą maszynę od martwego balastu.

Wypielacz Hey'a, należący również do typu równoległobokowych, wykazuje jako najważniejsze ulepszenie również usunięcie obciążenia ciężarkami i zastąpienie ich sprężynami. Nazwany „Pflanzenhilfe“ (pomoc roślinom) posiada markę ustaloną i cieszy się wielkim rozpowszechnieniem.

Pośród krajowej wytwórczości w dziedzinie wypielaczy na pierwszym miejscu wymienić należy firmę Nitsche i Sp., budującą dźwigniowe opielacze systemu Dohne,go o stałych ramach z drzewa, nie wykluczając jednak żadnego prowadzenia narzędzi plewających. Budowa tych maszyn została jednakże wobec przedawnionego systemu obecnie zaprzestana i zastąpiona wypielaczem nowoczesnej konstrukcji, którego bliższy opis zamieszczamy w dalszym ciągu.

Znana fabryka „Unja“ buduje wielorzędowy wypielacz systemu grządzielowego, odznaczający się tem, że system równoległobokowy został zastąpiony płozami sztywnymi, utrzymującymi równomierną głębokość żyznienia. Wyłączanie 6 procy i unoszenie ram do góry dla transportowania osiąga się zapomocą ręcznej dźwigni, która nastawia również ruchomą ramę na dwa różne zagłębienia. Maszyna, zbudowana z żelaza, odznacza się bardzo silną budową i otrzymuje, jak przy innych systemach, przodek sterowany prowadnicą lub zębatką. Ostatnią wreszcie nowością kraj. wytwórczości jest wypielacz firmy Nitsche i Sp., wypuszczony niedawno na rynek pod nazwą „Korona-Patent“, który uwidacznia poniższa rycina:

N. Sp. №120

Cechą charakterystyczną tego dźwigniowego wypielacza jest sterowanie zwrotnymi kołami tylnymi wszystkich narzędzi plewających, przyczem prowadzenie maszyny pozostawione jest normalnemu przodkowi z prowadnicą.

F. SUCHANEK i S-KA

Przedsiębiorstwo Techniczno-Handlowe
dla Rolnictwa i Przemysłu

Poznań — Pl. Wolności 8/9

TRAKTORY AMERY- KAŃSKIE HART-PARR

4250

o sile 24 i 36 K. M.

PAROWE GARNITURY MŁOCARNIANE

na kulkowych
łożyskach
na długoterminowe spłaty

Rama maszyny łączy się z ramą narzędzi plewających tak, że narzędzia plewające mogą tylko w płaszczyźnie pionowej zmieniać swe położenie względem całego zestawienia maszyny. Najważniejszy moment konstrukcyjny polega na umiejętnie skonstruowanym systemie dźwigni sprężynowych, który to system powoduje samoczynne zastosowanie się narzędzi pielących do nierówności gruntu, czyli, że w miarę potrzeby podnoszą względnie opuszczają się poszczególne noże. Zaś zastosowane przy dźwigniach płozy utrzymują stale równomierną głębokość działania poszczególnych narzędzi pielących. System taki góruje nad innymi prostotą wykonania i przejrzystością. Pomysłowo skonstruowany przyrząd sprężynowy umożliwia regulowanie nacisku całej ramy aparatu pielącego, zależnie od struktury ziemi i to nawet w toku pracy, bez potrzeby zatrzymania maszyny. W celu ułatwionego opuszczania aparatu pielącego do pozycji roboczej i naodwrot podniesienia go do pozycji transportowej, działają odpowiednio zastosowane sprężyny, zapomocą których wspomniane czynności odbywają się nadzwyczaj lekko. Przy wypielaczach 2½ i 3 mtr. można za pomocą specjalnej dźwigni sprężyny te zwolnić z naprężenia podczas pracy, względnie nieczynności maszyny, co korzystnie wpływa na długotrwałość sprężyn. — Wypielacze „Korona Patent” posiadają dwukolne przódki, zaopatrzone w zębatkę lub zwykły ster przedni. Dla przystosowania się do zachodzących nieprostoliniowości rzędów roślin zastosowano t. zw. ster regulacyjny w formie wystającej z tyłu maszyny dźwigni, połączonej z obydwoma kołami tylnymi. Lekkie posuwanie dźwignią nastawia cały aparat narzędzi plewających w lewo lub w prawo, przez co postulat nieuszkodzenia roślin znajduje swe rozwiązanie.

Firma Nitsche buduje swe nowe wypielacze w 5 wielkościach, od 1,5 m. szerok. roboczej o wadze ca. 280 kg. do 3 m. szerok. roboczej o wadze ca. 470 kg. Całość, wykonana tylko z dobrego materiału, zapewnia długą trwałość a sprawnie działające sprężyny naciskowe dobrą pracę tak na lekkich jak i ciężkich lub zbitych ziemiach. W postaci wypielacza „Korona Patent” wzbogaca się nasz przemysł rodziimy o dalszą maszynę specjalną, o której na podstawie dotychczas przeprowadzonych doświadczeń powiedzieć można, że jej wybitne walory zapewniają całkowite powodzenie, zważywszy także ten moment, że wypielacz ten, zbudowany całkowicie z materiałów krajowych, jest w porównaniu do niektórych maszyn obcego pochodzenia o blisko 40—50% tańszy.

W. L.

„IDEAŁ”

nóż do krajania słomy
na ściółkę

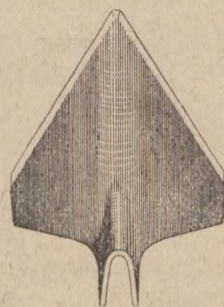
tań — praktyczny — trwały

Jedyni producenci

3641

Centrala Pługów Parowych z Fabryka Maszyn
Poznań, Plotra Wawrzyniaka 28-30 Tel. 69-50 — 61-17

RADLICZKI

do opełaczy różnych systemów

fabrykują i dostarczają z składu
z dostawą krótkoterminową

BRACIA PLUCIŃSCY

Fabryka Stalowych Narzędzi
w Poznaniu.

375

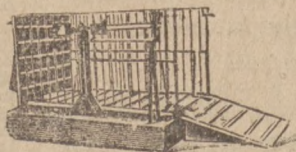
[145]

Produkcja maszyn rolniczych w Rosji.

Przed wojną było w Rosji 900 zakładów przemysłowych, produkujących maszyny rolnicze. Po rewolucji większość tych fabryk została unieruchomiona, tak, że obecnie czynnych jest zaledwie 40 fabryk maszyn rolniczych. Ich zdolność produkcyjna podniosła się jednak bardzo wydatnie, dzięki czemu obecna produkcja maszyn rolniczych w Rosji jest większa niż przed wojną.

Przed wojną Rosja sprowadzała w wielkich ilościach maszyny rolnicze z Niemiec, Czech i Anglii, obecnie jednak import maszyn rolniczych jest bardzo ograniczony, tak, że przemysł krajowy zmuszony jest pokrywać prawie całe zapotrzebowanie rynków wewnętrznych. Produkcja fabryk rosyjskich nie zawsze jednak jest na to dość duża. Tak na przykład ostatnio panował w Rosji dość dotkliwy brak rozmaitych rodzajów maszyn rolniczych.

Rząd sowiecki sądzi jednak, iż w miarę uruchomienia nowych fabryk (w Rostowie, Woronieżu, Złatoustju itd.) kryzys częściowy, jaki obecnie można w tej dziedzinie odczuwać, zostanie przewyciężony.

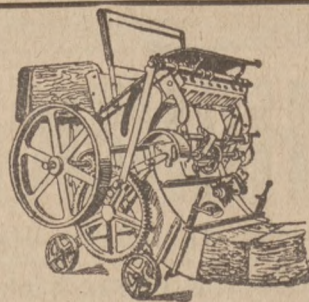

Wagi decymalne

stołowe, zwierzęce i gospodarskie

Cieżarki i wagi wszelkich rodzajów. Najdoskonalsza budowa. Niemożliwe naśladownictwo.

Gebr. Weber & Co. Mettmann T. (Rhld-Nadrenja)

Prasy do słomy

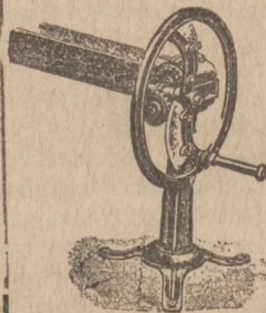
„Rekord”
i „Apollo”

do ręcznego automatycznego wiązania, o niedoścignionej i trwałej konstrukcji; krótkie, zużywają mało miejsca i chodzą bardzo lekko.

Apollowerke, Maschinenfabrik Ges. m. b. H. Eger 2.

Centryfugi, maśnice, pompy do gnojówki, rozlewacze gnojówki, siewniki ręczne, śnice, przedwozia, aparaty do szlifowania i ostrzenia, maszyny do rżnięcia słomy etc. 874

Małe sieczkarnie

do zielonej paszy również słomy poleca po bardzo przystępnych cenach jako wyrób solidny.

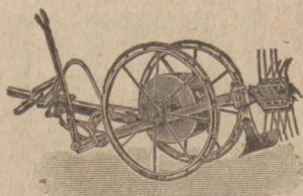
Proszę zażądać prospektu

F. Kuławski

Fabryka maszyn i odlewnia żelaza

Toruń - Telefon 1485

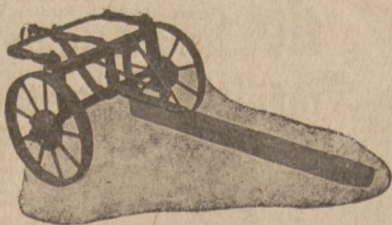
544

Wyrabiamy masowo jako specjalność:

kopaczki „Gwiazda B”

do kopania ziemniaków bezsprzecznie najpraktyczniejsze z wszelkich istniejących kopaczek

przodki „Naprzód”

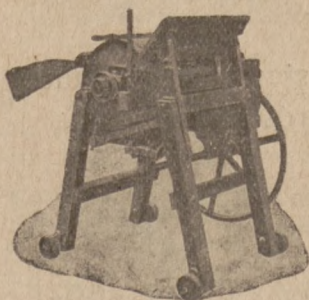
do żniwiarek, całe z żelaza kutego, o wysokich kołach biegowych

młocarnie cepowe „Ideal”

na łożach kulkowych z hamulcem bębnowym, nadające się znakomicie dla średnich i mniejszych gospodarstw.

Prosimy zażądać ofert.

Prosimy zażądać ofert.

BRACIA MALAK

fabryka maszyn i odlewnia żelaza

ŻNIN (Wkp.)

Telegr.: Bramafa.

Telefon nr. 30.

SKRZYŃKA ZAPYTAŃ

z dziedziny porad fachowych
i źródeł zakupów

Uprasza się o podanie adresu:

Nr. 3483. fabryki, wyrabiającej wiory do szorowania podłóg, znak „Słońce”.

Nr. 3524. fabryki, która wyrabia pałaki trzcinowe do wiader fajansowych.

Nr. 3531. fabryki, która może dostarczyć maszynę do siekania, sierpy oraz młot sprężynowy o ręcznym popędzie.

Nr. 3538. firmy, która dostarcza maszyny do wyrabiania stęśrub do $1\frac{1}{2} \times \frac{3}{8}$.

Nr. 3539. firmy, która dostarcza maszyny do wyrobu śrub zamkowych do 50×8 .

Nr. 3587. fabryki (lub zastępcy), która może dostarczyć maszyny do podrobienia kory dębowej na kawałki do 10 mm.

Nr. 3591. firmy, która może dostarczyć sztuczną lodownię najnowszego typu Lindego.

Nr. 3592. firmy, u której można kupić maszynę lub urządzenie do wyrobu szablonów malarskich.

Nr. 3598. firmy, która może dostarczyć blachę po jednej stronie niklowaną grub. 0,10 mm.

Nr. 3608. fabryki w Bydgoszczy, która wyrabia maszyny młyńskie t. zw. perlaki.

Nr. 3612. fabryki, wyrabiającej skówki na trzonki do pilników.

Nr. 3613. fabryki, która wyrabia płozy gięte do sań w celu zakupu tychże do wyrobów, wykonywanych przez Warsztaty Sztolne.

Nr. 3617. kilku hurtownych składów zegarmistrzowskich.

Nr. 3619. źródła zakupu maszynki do łuszczenia kukurydzy na większą ilość.

Nr. 3622. kilku hurtowników na spinki lakierowane.

Nr. 3626. firmy zagranicznej jak i zastępcy w Polsce na rowery marki „Brenabor”, „Weltrad”, „Corso”.

Nr. 3627. fabryki, mogącej dostarczyć roztwory kąpielowe do niklowania.

Nr. 3628. fabryki, która może dostarczyć maszynki do szlifowania posadzek tarasowych oraz maszynki do wyrobu trzciny sufitowej.

Nr. 3629. fabryki, która może dostarczyć maszyn i narzędzi blacharskich.

Nr. 3630. fabryki, która może dostarczyć wełny do czyszczenia maszyn.

Nr. 3631. wytwórni krajowej, wyrabiającej suwaki do mierzenia drzewa („Messkluppen”).

Nr. 3635. hurtowni, która może dostarczyć żarówki do lamp spirytusowych.

Nr. 3637. fabryki, wyrabiającej kaloryfery i piece do parowego ogrzewania.

Nr. 3638. fabryki, dostarczającej podkówki do butów.

Młocarnie szerokomłotne VISTULA

Młocarnie z przymkami

Młocarnie z wałami do gładkiej słomy

Walce, kieraty

Siekacze do buraków

Sortowniki ziemniaków

Maszyny do czyszczenia zboża

Sieczkarnie bębnowe do zapędu mechanicznego stojące i na wozach

Sieczkarnie tarczowe

Koła transmisyjne

Pompy do gnojówki z rurą stalową i wyjmującymi wentylami

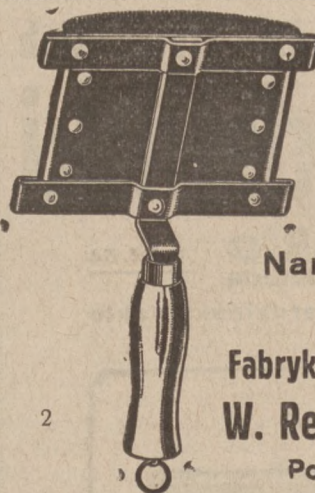
Szufle ziemne do transportowania ziemi wykonuje jako długoletnią specjalność

A. P. Muscate

Fabryka Maszyn T.z o.p.

TCZEW (Pomorze)

4097

Zgrzebła do koni

Szufelki do węgli

„ do śmieci

Haki do łóżek

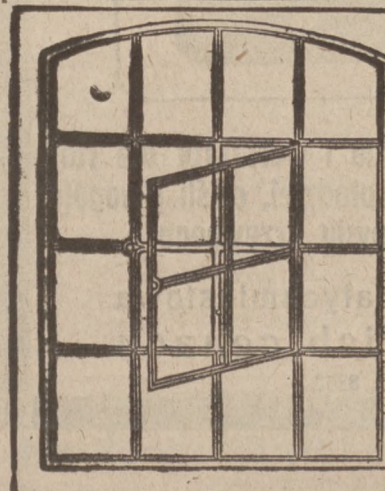
Narożniki do okien

Wielkopolska

Fabryka Wyrobów Metalowych

W. Ressel i A. Olejniczak

Poznań, Łazarska 2.

FABRYKA KRAT I OKIEN KUTYCH

Edward Siwka

ŚRODA, ul. Ogrodowa 5.
Telefon 127

dostarcza

okna żel.-kute do fabryk, mieszkań i chlewów, bramy żel.-suwane, kraty, różne zawiasy do wrót i wszystkie artykuły żel. do budowl, według własnych i nadesłanych prospektów szybko i tanio.

Kosztytarysy darmo.

[147]

Hurtowe Składy Żelaza i wyrobów żelaznych „TEHAZ“

Towarzystwo Eksploatacji i Handlu Żelazem
T. z o. p.

BYDGOSZCZ, Jagiellońska 46/47

Telefon 1625, 768, 491

Adres telegraficzny „TEHAZ“ Bydgoszcz.

Poleca do natychmiastowej dostawy ze składu:

Dźwigary — i żelazo korytkowe —

Żelazo handlowe
Blachy
Bednarka gorąco i
zimno walcowana
Stal resorowa
Surówka odlewnicza
Druty
Gwoździe
Hufnale
Podkowy
Łańcuchy
Zgrzebła
Osie
Nakrętki i kapsle do osi

Łopaty krajowe i zagraniczne
Widły
Naczynia emaljowane
i ocynkowane
Wiadra ocynkowane
Konwie do mleka
Garnki lano żelazne H. i V.
Piecze Herzfelda i Viktoriusa
Rury i kolana
Armatury do piecy
Kosy
Sierpy
Siekierki, oskardy i młoty
Części do pługów i kultywatorów

5434

Dostawa żelaza wprost z Huty

po cenach Syndykatu Polskich Hut żelaznych.

Towarzystwo Akcyjne

„Arkona“

Wytwórnia
wyrobów
metalowych

Tczew

Telef. 20 i 59

Adres telegr.: ARKONA — TCZEW

Fabryka założona 1857 roku

Oddział I:

wszelkiego rodzaju artykuły blaszane, cyno-
wane, cynkowane, lakierowane. — Bezczy że-
lazne, cynkowane. — Spawalnia autogenowa.
Tłocznia hydrauliczna.

Oddział II:

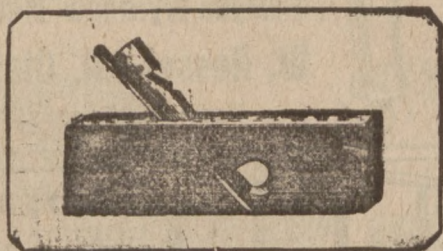
Opakowania blaszane. — Chromolitografia na
blasze.

2387

Fabryka Narzędzi Stolarskich A. Wardziński

Telef. 54 **Nakło** nad Notecią Telef. 54

Adres telegr.: Wardziński Nakło

wykonuje narzędzia i warsztaty dla sto-
larzy, bednarzy, kołodziej, cieśli i wogóle
dla przemysłu drzewnego

Dostawa natychmiastowa
po niskich cenach

3853

„Klingerit“ najlepsze uszczelnienie

dla wysokich ciśnień.

Jedynie prawdziwe z marką ochr. „Klingerit“

Klinger'a
reflekcyjne
armatury wodomierzowe.

Klinger'a
reflekcyjne specjalne
szkła twarde.

4421

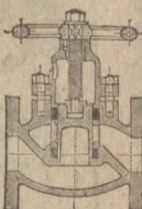

Klinge'ra wentyl ze stawi-
dłem tłokowym.

Rich. Klinger

G. m. b. H.

Gumpoldskirchen pod Wiedniem.

Przetargi — Submisje — Licytacje

Dyrekcja Powszechnej Wystawy Krajowej ogłasza niniejszem

PRZETARG PUBLICZNY

na budowę hali wystawowej (włókienniczej); termin składania ofert wyznacza się na dzień 8. II. rb. Oferty należy oddać do godz. 10 przed południem w biurze Wydziału Budowlanego P. W. K. w kopercie zapieczętowanej z napisem „Oferta na budowę hali Wystawowej (Włókienniczej)”. Otwarcie ofert nastąpi o godz. 10.15.

Kosztorisy ślepe wydaje Wydz. Budowlany za opłatą 5 zł. Plany obejrzeć można w wyżej podanym wydziale.

Dyrekcja Powszechnej Wystawy Krajowej.

Poznań, ul. Grunwaldzka 22.

PRZETARG NA SPRZEDAŻ ŁOMU MASZYNOWEGO.

Państwowa Fabryka wyrobów tytoniowych, Poznań-Jeżyce ul. Staszica 15, ogłasza niniejszem przetarg ofertowy na sprzedaż:

około 12.000 kg. łomu maszynowego,
„ 1.000 „ walcowanej blachy (stare kotły),
„ 50 „ odpadków blachy,
„ 500 „ pretów żelaznych,
„ 500 „ ołowiu (zużytych płyt akumulatorowych),
„ 400 „ szlamu ołowiowego,
„ 3.500 „ obrczówki,
oraz 20 starych maszyn (gilziarki, szlifiarki, maszyny drukar-
skie i kartonazowe), wagi i piece żelazne.

Reflektanci winni nadesłać do godziny 12-tej dnia 7 lute-
go 1928 r. swe oferty w zamkniętej kopercie z napisem: „Oferta na łom maszynowy” pod adresem Państwowej Fabryki wy-
robów tytoniowych w Poznaniu-Jeżyce, ul. Staszica 1.

Łom wspomniany winien oferent oglądać w Państwowej
Fabryce wyrobów tytoniowych w Poznaniu-Jeżyce, ul. Sta-
szica 15, w godzinach urzędowych od dnia 16 stycznia 1928 r.,
gdyż Skarb nie ręczy ani za ilość, ani za jakość łomu.

PRZETARG OFERTOWY.

Magistrat miasta Bydgoszczy zamierza wydać w drodze
przetargu publicznego wykonanie prac konstrukcji żel-betono-
wej przy budowie krytych trybun oraz toru kolarskiego na te-
renie stadionu miejskiego w Bydgoszczy.

Ślepe kosztorysy otrzymać można w Urzędzie Budownic-
twa Nadziemnego, ul. Jana Kazimierza 3, za opłatą 5 zł, oraz
tamże zapoznać się z planami.

Oferty należy złożyć w zamkniętej kopercie i zaopatrzyć
odpowiednim napisem do wtorku, dnia 15 lutego rb. godziny
10-ej przed południem w wyżej podanym Urzędzie.

Bydgoszcz, dnia 18 stycznia 1928 r.

Magistrat — Urząd Budownictwa Nadziemnego.

(—) Inż. arch. Raczkowski, radca budownictwa.

PRZETARG OFERTOWY.

Spółka regulacji Gąsawki w powiecie żnińskim i szubiń-
skim zamierza wydać w drodze przetargu publicznego:

1. roboty ziemne i faszynowe przy rozbudowie koryta Gą-
sawki w partii Słupy-Jezioro Skarbenickie na długości
około 13 km.,
 2. roboty ziemne i faszynowe przy rozbudowie starych,
względnie kopaniu nowych rowów odpływowych,
 3. budowę drewnianego jazu ruchomego na Gąsawce, oraz
zastaw na rowach odpływowych.
- Kopie projektu wyłożone są do przejrzania w godzinach
od 9 do 12 w Starostwie w Żninie, pokój nr. 5, gdzie również
są do nabycia ślepe kosztorysy ofertowe za opłatą 5 zł.

Termin składania ofert w zapieczętowanych kopertach
pod adresem Przewodniczącego Spółki regulacji Gąsawki w
Rydlewie, poczta Żnin, upływa w dniu 18 lutego rb. godziny
12-tej, poczem nastąpi ich otwarcie.

Przewodniczący Spółki zastrzega sobie prawo swobodnego
wyboru pomiędzy oferentami.

Rydlewo, poczta Żnin, dnia 21 stycznia 1928 r.

Przewodniczący Spółki Regulacji Gąsawki
w powiecie żnińskim i szubińskim.

SPRZEDAŻ.

Magistrat miasta Krotoszyna ma do sprzedania motor ga-
zowy firmy „Deutz” o sile 4 M. K. i 350 obrotach na minutę.

Motor w dobrym stanie obejrzeć można każdego dnia
między godz. 12 a 1 w Szpitalu Miejskim.

Oferty należy składać do dnia 15 marca rb. do Miejskiego
Urzędu Budowlanego, pokój nr. 7.

Magistrat zastrzega sobie prawo swobodnego wyboru
ofert względnie odrzucenie ich bez podania powodu.

Klemczak, burmistrz.

PRZETARG.

Wykonanie studzien wierconych, względnie studzien z rur
cementowych przy placówkach Kontroli Skarbowej na grani-
cy polsko-gdańskiej w miejscowościach: Guzy i Sztrofowa-
Huta, powiat kościerski, ma być wydane w drodze przetargu
publicznego. Kosztorysy ślepe i warunki przetargu otrzymać
można za opłatą 3-ch złotych w biurze Państw. Urzędu Bu-
downictwa Nadziemnego w Kościerzynie, ul. 3-go Maja 4.

Oferty w opieczętowanej kopercie z odnośnym napisem
należy nadesłać najpóźniej do poniedziałku, 13 lutego br.,
godz. 12-tej do niżej wymienionego Urzędu, gdzie takowe przy
ewentualnej obecności interesentów będą otworzone.

Państwowy Urząd Budownictwa Nadziemnego w Kościerzynie.

PRZETARG NIEOGRANICZONY.

Okręgowy Zakład Mundurowy, Łódź, ul. Kopernika nr. 67,
sprzeda w drodze nieograniczonego przetargu publicznego w
dniu 21 lutego rb. godz. 10-ta jedną lokomotywę w dobrym sta-
nie firmy „M. Kir. Allamvasutak Gepgyära” 1896 — Budape-
sten — 1898. sz. 6 atm. i inne przedmioty kwaterunkowe.

Wykaz przedmiotów podlegających sprzedaży i obowiąz-
ujące przepisy przy przetargach do przejrzania we wszystkich
Okr. Szeif. Int. Sprzedawane przedmioty do obejrzenia w Za-
kładzie Mund. Łódź w godzinach urzędowych. Do oferty do-
łączyć kwit kasy skarbowej na wadium 5 procent oferowanej
sumy.

Okręgowy Zakład Mundurowy Łódź.

KONKURS NA BUDOWĘ ELEKTROWNI.

Zwierzchność gminna w Roźniatowie, pow. Dolina, woj.
Stanisławowskie, zamierza przystąpić do budowy elektrowni
i zaprowadzenia światła elektrycznego w Roźniatowie.

W tym celu rozpisuje konkurs na wnoszenie pisemnych
ofert na to przedsiębiorstwo.

Oferty mogą brzmieć bądźto na wybudowanie elektrowni
i przyjęcie całego przedsiębiorstwa przez oferenta na pewny
przebieg czasu, bądźto na sumę tylko wybudowania i uru-
chomienia elektrowni na rachunek gminy.

Oferty pisemne wnosić należy do Zwierzchności gminnej
najdalej do dn. 29 lutego 1928 r.

Rada gminna zastrzega sobie prawo wyboru przyjęcia lub
odrzućcia ofert bez względu na warunki wedle swego swo-
bodnego uznania.

DOSTAWA MATERIAŁÓW ELEKTROTECHNICZNYCH.

I. Okręgowe Szefostwo Budownictwa ogłasza przetarg
nieograniczony na dostawę materiałów elektrotechnicznych
dla celów konserwacji dla oddziałów wojskowych w czasie do
dnia 1 kwietnia 1928 r.

Termin składania ofert upływa dnia 14 lutego 1928 r. o go-
dzinie 12-tej w poł., w którym to dniu i godzinie nastąpi ko-
misyjne otwarcie ofert.

Szczegółowe informacje udzielane będą w I. Okr. Szeif.
Budown., Lwów, Przejazd 15, w godzinach od 11— 13-tej,
pokój nr. 178, codziennie za wyjątkiem środy i soboty, gdzie
również wydawane będą formularze do składania ofert za
zwrotem kosztów druku.

Jest do odstąpienia patent nr. 2030

dotyczący „udoskonalenia rafinerji ołowiu”
względnie do udzielenia licencji Wiadomość:

M. BROKMAN Inż. i przysięgły rzecznik patentowy
Warszawa, ul. Senatorska 36. 5442

Sprzedaż, zakup, dzierżawy, personel.

Na sprzedaż LOKOMOBILA 8 HP,
marki Epple Buxbaum z r. 1897. Także maszyna do kopania torfu, dryl Ventzkiego 3 mtr. i inne żelazo także do oddania.
POPOWO PODLESNE p. Ośno, pow. Gniezno. 5387

Kompletne urządzenie gorzelni

w całości lub częściowo na korzystnych warunkach do sprzedania. 5422

1 lokomobila, 1 kocioł parowy, 6 basenów, 1 parnik, 2 kotły metalowe, 1 elewator, oraz wszelkie części składowe.

Wiadomość u firmy

E. RUSIN & Co., Tczew, Hallera 7.

Motor ropowy „URSUS“

dwucylindrowy, 55 P. S., tanio do sprzedania. Oglądać można u sprzedającego na składzie.

Hugo Chodan, dawn. Paul Seler,
Poznań, ul. Przemysłowa 23.

5406

Stolec walcowy

pojedynczy, używany, 400×250 m/m, sprzedam tanio.

Hugo Chodan, dawn. Paul Seler,
Poznań, ul. Przemysłowa 23.

5405

Mamy do oddania

4719

popiół cynkowy

w ilości 60 ton miesięcznie. Reflektanci zechcą się zwrócić z zapytaniem wprost do nas.

Polskie Zakłady Przemysłu Cynkowego Sp. Akc. w Będzinie.

Natychmiast do sprzedania:

1 prądnice parowa 150 P. S. 110 wolt, na prąd stały, 1 prądnice parowa 75 P. S. 100 wolt na prąd stały, 2 młoty mechaniczne à 400 kg. ciężaru baby, 1 młot mechaniczny à 500 kg. ciężaru baby, 1 młot mechaniczny à 600 kg. ciężaru baby, 1 kuźnię mechaniczną, poziomą, na materiały o średnicy do 45 m/m. Ciśnienie końcowe 85 000 kg., 1 cierna prasa śrubowa (prasa trzpieniowa) średnica trzpienia 120 m/m., największy nacisk 90 000 kg., frezarki pionowe i poziome, wiertarki stołowe i stojakowe o średnicy dziur 10 do 15 m/m., 1 gaśnica (pożarówka) stała, wysokość strumienia 105 m, wyrzucająca na minutę 1584 ltr. wody, bezpośrednio skuplana z motorem 110 woltowym o sile 75 P. S., 1 kompletne zupełnie nowe urządzenie do wyrobu świderów spiralnych.

Łaskawe oferty do administracji „Rynku Metal. i Maszyn.“ pod nr. 5431.

MOTOR ROPOWY

transmisja, siła 7—10, dwa wałki, mało używane sprzedam. Zgłoszenia do administracji „Rynku Metalowego i Maszynowego“ pod nr. 5400.

Lokomobila

firmy R. Wolf, z roku 1910, na przegrzewaną parę, compound, z kondens. o sile 90/105/116 koni, ciśnienia rob. 12 atm. i LOKOMOBILA firmy H. Lanz, z roku 1916, na przegrz. parę, o sile 35/46 koni, ciśnienia rob. 10 atm., sprzedaje firma 5427

WOLF FISZER, ŁÓDŹ, Zakątna nr. 13.

MASZYNA DO WYRABIANIA CEGŁY PRASOWANEJ

z przyrządem drobnowalcującym wyrobu Jacobi — Dresden, tanio do sprzedania.

Hugo Chodan, dawn. Paul Seler,
Poznań, ul. Przemysłowa 23.

5407

OKAZJA!

Lokomobila

50 do 70 KM

Guettler Brieg 1913, para przegrzana, 12,5 atm., gruntownie wyremontowana, natychmiast do sprzedania. 5436

NITSCHKE i Ska., Poznań, ul. Kolejowa 1-3

FABRYKA MASZYN.

Motor na gaz ssany

firmy Hassen & Campf, Ruhr, z roku 1913, o sile 60/65 koni i MOTOR NA GAZ SSANY firmy Deutz, z roku 1912 o sile 40 koni, sprzedaje firma 5428

WOLF FISZER, ŁÓDŹ, Zakątna nr. 13.

Motor Deutza

18 P. S., dobrze utrzymany, z powodu przebudowy gospodarstwa tanio do sprzedania. 5447

Dobra Rycerskie Wieszczyce (Festnitz) p. Kęsowo pow. Tuchola.

Nowy

motor benzynowy

10—12 PS., 2-cylindrowy, wentyl., nowy model, sprzedawaraz firma W. Sonnenberg, Nowawieś Wielka, powiat Bydgoszcz. Telefon 14. 5441

Magistrat miasta Grodziska

ma na sprzedaż:

- 1) **MASZYNĘ PAROWĄ LEŻĄCĄ** jednocylin-drową z skroplaczem, rozrząd pary zawo-rowej systemu Collmanna, fabrykatu Nie-derlausitzer Maschinenfabrik, 85 K. M. 90 obrotów na minutę, skok tłoku 360, średnica cylindra 370 obrotów.
- 2) **KOCIOŁ PAROWY LEŻĄCY** dwupłomieni-cowy fabrykatu W. Fitzner Laurahütte, po-wierzchni 50,2 m², powierzchnia rusztów 1,56 m², naciśnienie robocze 8,5 atmosfer z stosowną pompą do zasilania kotła.
- 3) **PRADNICA 6 BIEGUNOWA** fabrykatu A. E. G., 240 wolt, 250 amper, 620 obrotów i do tego zapasowy twornik.

5438

Kasę do wmurowania

ze sztucznymi zamkami i skrytką, sekretem otwieraną,
sprzeda 5415

W. Szindler, Miejsce Piastowe (Młp.).

Skład piasku formiarskiego

około 1 1/2 do 2 milionów m³ prima piasku formiarskiego
— blisko kolei okolicznościowo do sprzedania. Oferty
uprasza się nadsyłać do administracji „Rynku Metal-o-wego i Maszyn.” pod nr. 5386.

Przy wszelkich zakupach prosimy powoływać się
na „Rynek Metalowy i Maszynowy“.

Sprzedam do rozbioru

kompletny tartak

1 trak 700 mm, 1 trak 550 mm, podwójna autom. cyrkularka (Doppelsaumer), 1 pędłówkę, 1 dynamo, transmisję, koła za-pędowe, lokomobile 65 konną i pasy. Maszyny w najlepszym porządku. Także mam na sprzedaż młockarnię 60 cal. Klinger

Brzaskowski, Brusy (Pomorz.) 5450

Na stanowisko dyrektora technicznego poszukujemy do
naszej fabr. wyrobów ogniotrwałych i cegły zwyczajnej

zdołnego inżyniera

lub technika-ceramika. Zgłoszenia z podaniem referen-cyj i warunków uprasza się nadsyłać do administracji „Rynku Metalowego i Maszynowego“ pod nr. 5426.

Technika budowlanego

młodego, przyjmie na praktykę przedsiębiorstwo budo-wlane. Zgłoszenia z podaniem warunków i krótkim ży-cioryssem uprasza się nadsyłać do administracji „Rynku Metalowego i Maszynowego“ pod nr. 5432.

MAJSTRA

rutynowanego do mechanicznej obróbki
metali poszukuje poważna Fabryka Me-
chaniczna w Warszawie. 5433

Zgłoszenia z podaniem warunków i
załączeniem świadectw kierować do Biu-
ra Ogłoszeń

T. PIETRASZEK, WARSZAWA,
Marszałkowska Nr. 115 pod „R. S.“

Maister tokarski

potrzebny od zaraz, specjalista na armaturę metalową,
któryby w danym razie kierownictwo tego oddziału ob-
jął. Zgłoszenia przyjmuje 5449

Firma FR. BLOCH,
Fabryka armatur. — Bydgoszcz, Śniadeckich 47/47a.

KUPNA I ZASTĘPSTWA

TOKARNIE

używaną z większym wykojem, do 2 mtr. dług., kupią
B. Cierpiatkowski i Wł. Michałowicz, Warsztat Mechaniczny.
Poznań, ul. Skośna 16/17 5410

1 lokomobile „Wolff“

75—105 K. M. z kondenzacją 2 koła zamachowe w do-
brym stanie poszukuje. 5444

Oferty wyczerpujące proszę skierować do

F. KUJAWSKI, FABRYKA MASZYN I ODLEWNIA
ŻELAZA, TORUŃ.

Potrzebuję lokomobile

Wolfa“ 80—120 K. M., z kondensacją, dobrze utrzyma-
ną, o ile możliwości nowszy system. 5443

CEGIELNIA PAROWA FR. WIEBUSCH, RUDAK pow.
TORUŃ.

Poszukuje lokomobile

albo kocioł z maszyną na 60 W. koni mocy. Ewentualnie
wzmacnianą lokomobile firmy Garrett Smith & Co. r. 1896,
23—36 k. m.

ANDRZEJ DEGÓRSKI, budowniczy,
PNIEWY (Poznańskie).

5429

Bębny po karbidzie

używane kupią

Zakłady Przemysłowe „CHĘCINY”
poczta Chęciny 2.

5395

Poszukuję celem kupna

tokarnię ciężką, szybko tnącą

wysokość stożka 300—350, długość toczenia koła 4 mtr.
Aparat do spawania samorodnego autogen. w dobrym
stanie. Zgłoszenia do administracji „Rynku Metalowe-
go i Maszynowego” pod nr. 5402.

Firma w ruchliwym mieście na Pomorzu, posiada-
jąca dobre położenie dla urządzenia stacji benzynowej
poszukuje w tym celu

ZASTĘPSTWA

pod dobrą gwarancją. Zgłoszenia do administracji „Ryn-
ku Metalowego i Maszynowego” pod nr. 5414.

Z życia placówek przemysłowo-handlowych.

POZNAŃSKO-WARSZAWSKIE TOWARZYSTWO UBEZPIECZEŃ.

Nie potrzebujemy chyba specjalkie nadmieniać,
że kwestja ubezpieczenia, to jedna z bardzo poważ-
nych spraw w obecnych czasach.

Ubezpiecza się obecnie nietylko od ognia, ale
od kradzieży z włamaniem, rabunku, ubezpiecza się
własne życie, transporty, zboże od gradu, uszkodze-
nia samochodów i samolotów itd. Nic więc dziwnie-
go, że wskutek szalonej poprostu frekwencji, jaką
cieszą się zakłady, załatwiające tego rodzaju czyn-
ności, instytucji takich powstało ostatnio u nas do-
syć wiele. Lecz nie wszystkie z nich cieszą się opi-
nią, aby mogły pozyskać sobie liczne grono stałych
klientów, nie wszystkie mogą służyć innym dobrym
przykładem.

Takich, które pod każdym względem sto-
ją na wysokości swego zadania, mamy niezbyt dużo. I
bezsprzecznie jedno z pierwszych i poważniejszych
miejsc pośród nich zajmuje szeroko znane i nad wy-
raz dobrą opinią cieszące się **Poznańsko-Warszaw-
skie Towarzystwo Ubezpieczeń.**

Pożyteczna placówka ta założona została w
1919 roku przez Bank Związku Spółek Zarobko-
wych w Poznaniu.

Kapitał akcyjny wynosi zł 1 000 000,—. Akcje
Towarzystwa są imienne i przelew ich jest dozwolo-
ny tylko za zgodą Rady Nadzorczej. Do głównych
akcjonariuszów należą Bank Związku Spółek Zarob-

2—3 zastępstwa

przyjmę na Śląsk i Małopolskę od dobrego, litego kup-
ca względnie polskiego przedsiębiorstwa żelaznego, meta-
lowego, elektrotechnicznego, pokostowego, terpentyno-
wego i lakierowego lub pokrewnego, jedynie pierwszo-
rzednego.

Zgłoszenia pod „Pierwszorządny sprzedawca” do
administracji „Rynku Metalowego i Maszynowego” pod
nr. 5404.

/skład Maszyn

w W. M. GDAŃSKU

wejdzie w stosunki handlowe z poważnymi fabrykami
maszyn rolniczych. Oferty uprasza się przysyłać w ję-
zyku niemieckim do administracji „Rynku Metalowego
i Maszynowego” pod nr. 5398.

kowych w Poznaniu i Bank Ziemiański w Warsza-
wie.

**Poznańsko-Warszawskie Towarzystwo Ubez-
pieczeń** jest jedynym akcyjnym towarzystwem ubez-
pieczeniowym w Polsce, **niezależnym od wpływów
i kapitałów zagranicznych.**

Towarzystwo przetrwało wszelkie wstrząsy go-
spodarcze, spowodowane dewaluacją i spadkiem
marki i złote, jest właścicielem 10 cennych nieru-
chomości, posiadając prócz tego poważne rezerwy
w papierach wartościowych i walutach.

Towarzystwo uprawia działy: ogniowy, kra-
dzieży z włamaniem, szkód wodociagowych, praw-
no-cywilnej odpowiedzialności, nieszczęśliwych wy-
padków, uszkodzenia samochodów i samolotów.

Swoim majątkiem oraz pierwszorzędnymi umo-
wami reasekuracyjnymi daje Towarzystwo licznej
swej klienteli pewność szybkiego i poprawnego li-
kwidowania szkód.

W. KNOPIŃSKI, ROGOŹNO (WLKP.).

Zwracamy uwagę Szanownym Czytelnikom naszym na
ogłoszenie wymienionej w nagłówku firmy, która poleca **tacz-
ki żelaznej konstrukcji** własnego wyrobu, różnego gatunku
i wielkości po cenach konkurencyjnych. Jako specjalność bu-
duję taczki wywrotki nadzwyczaj praktyczne do wszelkich
robót ziemnych. Jednym podniesieniem opróżnia się całą za-
wartość. Nic więc dziwnego, że przez dostarczanie tak dobo-
rowego towaru, firma zdołała sobie zdobyć bardzo szeroką
klientelę. Kto zaś z Szan. Czytelników „Rynku Metal. i Ma-
szynowego” pragnie osobiście przekonać się o korzyściach,
płynących z czynienia zakupów w wymienionej w nagłówku
wytwórni — niechaj zażąda szczegółowej oferty.

TREŚĆ NR. 5:

Aktualne zagadnienie (część II) Alfred Lorenczewski	117
Czy zmierzch produkcji żelaza w Polsce?; inż. M. S.	118
Nowopowstały „Związek Acetylenowy i tlenowy rozpoczął swa działalność	122
Metal, który najwięcej podrożał (H. Groński)	124
Międzynarodowy Kartel Stalowy wypowiada wojnę	126
Z życia gospodarczego zagranicy	128
Kronika eksportowo-importowa	130
Wiadomości z branży	132

Nowe wydawnictwa	132
ELEKTRO- i RADJOTECHNIKA	133—136
DZIAŁ AUTOMOBILOWY	138
DZIAŁ BUDOWLANY	141—143
DZIAŁ MASZYN ROLNICZYCH	144—146
Skrzynka pytań	147
Przetargi, submisje i licytacje	149
Z życia placówek przemysłowo-handlowych	152

„R. Met.”

WARUNKI DLA INSERENTÓW I ABONENTÓW:

CENY OGŁOSZEŃ: $\frac{1}{4}$ str. 100 zł, $\frac{1}{2}$ str. 60 zł, $\frac{3}{4}$ str. 35 zł, $\frac{1}{8}$ str. 20 zł, $\frac{1}{16}$ str. 10 zł. Na I. str. okładki 100%, na II.
i IV. str. 50%, na III. str. 30% dopłaty. W Gdańsku obowiązują powyższe ceny w guldenach. Ogłoszenia z zagranicy
oblicza się według osobnej taryfy. W wydaniach specjalnych obowiązuje taryfa inna. Miejscem wykonania zleceń i za-
płaty jest Poznań; w kwestiach spornych miarodajny jest Sąd Powiatowy (Okręgowy) w Poznaniu. Na wypadek skargi
sądowej, nadzoru sądowego lub konkursu przyznane rabaty upadają. Konto czekowe P. K. O. w Poznaniu Nr. 202-796.

Redaktor naczelny: **LESZEK GUSTOWSKI.**

Przyjmuje od 12—13 z wyjątkiem soboty.